

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra veřejné správy

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Elektronizace veřejné správy v ČR - e-government

Předkládá: Bc. Klára Pavlíčková

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Tomáš Louda, CSc.

zadání diplomové práce

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Elektronizace veřejné správy v ČR - e-government“ zpracovala samostatně a všechny prameny, z nichž jsem pro tuto práci čerpala, jsou vyznačeny způsobem pro vědeckou práci obvyklým.

V Třemošné dne 27. března 2018

.....

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala vedoucímu mé diplomové práce panu JUDr. Tomášovi Loudovi, CSc., za odborné rady a doporučení a za čas, který mi věnoval při konzultaci.

Obsah

ÚVOD	1
1 VEŘEJNÁ SPRÁVA	3
1.1 PRÁVO SOUKROMÉ, PRÁVO VEŘEJNÉ - PRÁVNÍ DUALISMUS	3
1.1.1 <i>Veřejný zájem</i>	4
1.2 POJEM VEŘEJNÉ SPRÁVY	6
1.2.1 <i>Správa soukromá, správa veřejná</i>	6
1.2.2 <i>Veřejná správa ve smyslu materiálním a formálním</i>	7
1.3 DRUHY VEŘEJNÉ SPRÁVY	8
1.4 REFORMA VEŘEJNÉ SPRÁVY	9
1.5 ORGANIZACE VEŘEJNÉ SPRÁVY	12
1.5.1 <i>Ústavní základy</i>	12
1.5.2 <i>Kritéria členění</i>	13
1.5.3 <i>Organizační principy</i>	14
1.5.4 <i>Výkonavatelé státní správy</i>	16
1.6 GOOD GOVERNANCE - PŘEDPOKLADY A PRINCIPY, KODEX DOBRÉ VEŘEJNÉ SPRÁVY	17
1.6.1 <i>Demokratický právní stát</i>	17
1.6.2 <i>Dobrá správa a její principy</i>	18
1.6.3 <i>Kodex dobré veřejné správy</i>	22
1.7 MODERNÍ METODY ŘÍZENÍ	23
1.7.1 <i>Metoda Balanced Scorecard (BSC)</i>	24
1.7.2 <i>Procesní řízení</i>	24
1.7.3 <i>Benchmarking</i>	25
1.7.4 <i>Model CAF</i>	25
1.7.5 <i>Místní Agenda 21</i>	26
1.7.6 <i>Projektové řízení</i>	26
2 E-GOVERNMENT	27
2.1 POJEM E-GOVERNMENTU	27
2.2 ELEKTRONICKÉ SLUŽBY	27
2.3 INFORMAČNÍ SYSTÉMY VEŘEJNÉ SPRÁVY	29
2.4 HISTORICKÝ EXKURZ	30
2.5 SOUČASNÝ STAV - INSTITUCIONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ A LEGISLATIVA, INFORMAČNÍ SPOLEČNOST V ČÍSLECH	42
2.5.1 <i>Ministerstvo vnitra, Rada vlády pro informační společnost</i>	42
2.5.2 <i>Legislativní rámec</i>	44
2.5.3 <i>Informační společnost v číslech</i>	45
2.5.4 <i>Portál veřejné správy</i>	47
3 ELEKTRONICKÉ SLUŽBY E-GOVERNMENTU - EGON	48
3.1 PROJEKT EGON	48
3.2 CZECH POINT	52
3.3 DATOVÉ SCHRÁNKY	56

ZÁVĚR	59
RESUMÉ	61
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	63
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	68
SEZNAM OBRÁZKŮ	69
PŘÍLOHY	70

Úvod

Tématem diplomové práce je elektronizace veřejné správy v České republice - e-government. Podle mého názoru jde o aktuální problematiku veřejné správy.

Pokrok doby, rostoucí životní úroveň a stále dokonalejší a inovované informační a komunikační technologie se promítly i do oblasti veřejné správy, která tak prochází reformou, vyvíjí se a snaží se vymýtit negativní následky minulého režimu. V prostředí demokratického státu je výkon veřejné správy pojmán jako služba veřejnosti. Proces elektronizace veřejné správy je jeden ze způsobů, jak lze veřejnou správu modernizovat, zefektivnit a vytvořit podmínky pro přívětivější a pružnější výkon správy vůči jejím adresátům. E-government má být prostředkem oslabení byrokracie. Zcela jistě ale nemá jít o pokrok jen ve vztahu veřejné správy k široké veřejnosti, ale i o efektivitu a automatizaci uvnitř struktur správy samotné. Občané mohou legitimně očekávat uskutečňování veřejné správy ve smyslu good governance. Je nemístné v dnešní době obcházet s jedním dokumentem několik úřadů či sdělovat své identifikační údaje při řešení správních záležitostí neustále dokola.

Oblast e-governmentu je koordinována ze strany Evropské unie. Ta se prostřednictvím vydávání nejrůznějších předpisů, zásad a kodexů snaží konvergovat veřejné správy jednotlivých členských států. Splnění některých jí kladených požadavků bylo i předpokladem pro přijetí do unijního seskupení.

Práce bude rozdělena do třech hlavních kapitol, jež budou členěny na podkapitoly. Vzhledem k tomu, že jde o elektronizaci v prostředí veřejné správy, myslím si, že je na začátku vhodné vymezit a popsat právě onu veřejnou správu. Seznámit se s jejími zákonitostmi. Nejprve se budu zabývat právním dualismem a diferencijí oblast práva soukromého a práva veřejného, následně přejdu k samotnému pojmu veřejné správy a pokusím se ji vymezit na základě jejích zásad. Poté ji klasifikuji na základě druhů. V další podkapitole se budu věnovat reformě veřejné správy a již dosaženým krokům. Důležitou částí první kapitoly bude dozajista organizace veřejné správy, začnu od ústavních základů, kritérií členění a následně popíši její organizační principy. Neopomenu ani základní přehled vykonavatelů na úseku státní správy. Charakterizuji koncept good governance, jeho předpoklady a principy a na závěr zmíním moderní metody řízení a jejich využití ve veřejné správě.

Druhá kapitola bude věnována již přímo e-governmentu. Definuji jeho pojem a následně přejdu i k dalším souvisejícím pojmům, jako jsou elektronické služby a informační systémy veřejné správy, bez kterých by elektronizace byla jen těžko realizovatelná. Dále se budu zabývat jeho počátky a pokusím se zmapovat hlavní události v jeho vývoji včetně institucionálních a legislativních změn. Institucionální zajištění a legislativu bych pak ráda reflektovala i v aktuálním světle. Součástí této kapitoly bude zmínka o Portálu veřejné správy jakožto místu, kde lze snadno vyhledat informace a služby poskytované veřejnou správou.

V poslední kapitole se budu snažit přiblížit v současnosti probíhající projekt e-governmentu, který nese název eGON. Prostřednictvím tohoto systému chci pak představit hlavní projekty, jejich služby a v základním rozsahu je charakterizovat. Půjde o komunikační infrastrukturu veřejné správy, síť kontaktních míst veřejné správy zvanou Czech POINT, datové schránky a základní registry. Blíže pak specifikuji službu Czech POINT a datové schránky.

Cílem této diplomové práce je podat základní přehled o veřejné správě v souvislosti s její elektronizací a seznámit se s její organizací a fungováním vůbec. Dále zachytit důležité úseky ve vývoji e-governmentu v České republice a seznámit se s vizemi aktuálního programového období. Na závěr charakterizovat projekt eGON a klíčové služby e-governmentu.

1 Veřejná správa

1.1 Právo soukromé, právo veřejné - právní dualismus

Právní normy lze klasifikovat na základě různých kritérií¹. Podle kritéria metody právní regulace se právo dělí na právo soukromé a právo veřejné. Na našem území bylo a je toto členění uznáno, avšak kromě období totalitního režimu v letech 1948-1989. Existuje řada teorií zdůvodňujících toto dělení.

Teorie zájmová vznikla na základě teze „*Publicum ius est, quod ad statum rei Romanae spectat; privatum quod ad singulorem utilitatem pertinent.*“ římského právníka Ulpiana a je označována jako nejstarší dělicí teorie. Rozhodujícím ukazatelem této teorie byl právem sledovaný zájem (soukromý/veřejný). Veřejné právo je to, které se týká zájmů státu, soukromé se zabývá zájmy jednotlivce. Tato teorie v dnešním demokratickém státě příliš neobstojí.

Navazující teorií je teorie subordinační neboli mocenská, teorie nadřazenosti a podřazenosti subjektů. Jsou-li účastníci právního vztahu v rovném postavení, co se práv a povinností týče, jde o *ius privatum*, jsou-li v postavení vzájemně nerovném, jedná se o *ius publicum*.

Pokud je účastníkem právního poměru orgán veřejné moci, respektive osoba disponující členstvím v některé veřejnoprávní korporaci a rozhodující *secundum et intra legem* o subjektivních právech a povinnostech fyzických a právnických osob, jde o právo veřejné, v ostatních případech o právo soukromé. Takovéto rozdělení je příznačné pro teorii organickou (teorii subjektů), existují i její modernější varianty².

Co do obsahu právních vztahů jsou stěžejní tyto znaky: autonomie vůle, rovné postavení stran, obecně závazné právní normy, dispozitivní právní normy, smluvní vztah,

¹ Kritérium právní síly neboli dělení podle forem/pramenů práva obsahujících dané právní normy, dělí právní normy na ústavní, zákonné a podzákonné. Kritérium povahy regulativního působení normy člení právní normy na normy s klasickou strukturou - kondicionální (zavazující a opravňující, dispozitivní a kogentní) a zvláštní (blanketové, kolizní, kompetenční, teleologické, doporučující). Soukromoprávní a veřejnoprávní, hmotněprávní a procesní, vnitrostátní a mezinárodní normy jsou rozděleny podle kritéria předmětu, metody a účelu právní regulace (podle GERLOCH, A. *Teorie práva*. 6., aktualiz. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, s. 49-66. ISBN 978-80-7380-454-1).

² Například materiální organická teorie - veřejným právem je soubor právních norem, v nichž alespoň jeden subjekt právního vztahu je nositelem veřejné moci. To znamená, že o veřejnoprávní vztah jde i tehdy, pokud jsou účastníky soukromé osoby, z nichž jedné byl propůjčen výkon státní správy (podle SLÁDEČEK, V. *Obecně správní právo*. 3., aktualiz. a upr. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, s. 33-34. ISBN 978-80-7478-002-8).

konsensus, soukromoprávní sankce, které jsou typické pro vztahy práva soukromého. Naopak pro veřejnoprávní vztahy platí absence autonomie vůle, nerovnoprávné postavení stran, vztah na základě individuálních právních aktů a úředního rozhodnutí, autoritativní rozhodnutí orgánu veřejné moci, kogentní právní normy, veřejnoprávní sankce a užití zásad oficiality a legality. V prvním případě se jedná o soukromoprávní metodu regulace, v druhém o veřejnoprávní.

Je však nutné poznamenat, že i přes existenci teorií a různých kritérií rozlišení, nemá dělení práva na soukromé a veřejné ostrou hranici ani jasné kritérium členění, naopak se obě práva prolínají. Nejde tedy o absolutní charakter rozdělení.³

Na problematiku prolínání soukromého a veřejného práva poukazuje i Ústavní soud ČR, kdy ve svém nálezu spisové značky I.ÚS 41/98 deklaruje skutečnost, že „v moderní společnosti se nezřídka prolínají prvky veřejného a soukromého práva tak, že nelze zcela jednoznačně veškerou činnost té či oné instituce označit pouze za veřejnoprávní nebo pouze za soukromoprávní. Lze si představit, že určitá instituce podle povahy konkrétní činnosti může v určitých vztazích vystupovat jako soukromoprávní, v jiných jako veřejnoprávní subjekt. Je proto třeba vážit, o jaký druh konkrétní činnosti té které instituce se jedná...“⁴ Náklonnost Ústavního soudu ČR k teorii mocenské je pak patrná z usnesení spisové značky II.ÚS 86/95 „za právo veřejné považuje soud tu oblast práva, v níž jsou vztahy založené na nerovnosti zúčastněných subjektů, k soukromému právu patří vztahy založené na rovnosti“⁵.

1.1.1 Veřejný zájem

Veřejný zájem. Neurčitost tohoto právního pojmu vedla ke kritice Ulpianovy teorie. Neexistence definice znesnadňuje jednoznačné rozlišení práva soukromého a veřejného, potažmo i správy soukromé a veřejné. V knize profesora Dušana Hendrycha stojí, že „činnost subjektů správy směřuje k uspokojování veřejného (obecného) zájmu“⁶. Skutečnost, že aplikace neurčitého právního pojmu na konkrétní případ náleží správním orgánům a nelze

³ GERLOCH, A. *Teorie práva*. 6., aktualiz. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, s. 116-118. ISBN 978-80-7380-454-1.

SLÁDEČEK, V. *Obecné správní právo*. 3., aktualiz. a upr. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, s. 31-37. ISBN 978-80-7478-002-8.

⁴ Nález Ústavního soudu ČR: sp.zn. I.ÚS 41/98. In: *Databáze NALUS: Vyhledávání rozhodnutí Ústavního soudu České republiky* [online]. [cit. 2018-01-08]. Dostupné z: <https://nalus.usoud.cz:443/Search/GetText.aspx?sz=1-41-98>

⁵ Usnesení Ústavního soudu ČR: sp.zn. II.ÚS 86/95. In: *Databáze NALUS: Vyhledávání rozhodnutí Ústavního soudu České republiky* [online]. [cit. 2018-01-08]. Dostupné z: <https://nalus.usoud.cz:443/Search/GetText.aspx?s=z=2-86-95>

⁶ HENDRYCH, D. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016, s. 56. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1.

deklarovat veřejný zájem v konkrétně určené věci zákonem, potvrdil Ústavní soud ČR ve svém nálezu spisové značky Pl.ÚS 24/04. „*Veřejný zájem v konkrétní věci je zjišťován v průběhu správního řízení na základě poměrování nejrůznějších partikulárních zájmů, po zvážení všech rozporů a připomínek. Z odůvodnění rozhodnutí, jehož ústředním bodem je otázka existence veřejného zájmu, pak musí zřetelně vyplynout, proč veřejný zájem převážil nad řadou soukromých, partikulárních zájmů. Veřejný zájem je třeba nalézt v procesu rozhodování o určité otázce (typicky např. o vyvlastňování), a nelze jej v konkrétní věci a priori stanovit. Z těchto důvodů je zjišťování veřejného zájmu v konkrétním případě typicky pravomocí moci výkonné, a nikoliv zákonodárné.*“⁷ Dále se v odůvodnění tohoto nálezu vyslovil o veřejném zájmu jako o pojmu, který je třeba chápat „*jako takový zájem, který by bylo možno označit za obecný či obecně prospěšný zájem... často se mylně naznačuje, že všechny kolektivní zájmy jsou obecnými zájmy společnosti; avšak v mnoha případech může být uspokojování kolektivních zájmů jistých skupin s obecnými zájmy společnosti v naprostém rozporu...*“⁸

Dnes čím dál tím častěji neposkytují služby veřejnosti pouze subjekty veřejného práva, ale i subjekty práva soukromého, jako například spolky a nadace.⁹ Občanský zákoník definuje veřejnou prospěšnost těchto právnických osob soukromého práva v paragrafu 146: „*Veřejně prospěšná je právnická osoba, jejímž posláním je přispívat v souladu se zakladatelským právním jednáním vlastní činností k dosahování obecného blaha, pokud na rozhodování právnické osoby mají podstatný vliv jen bezúhonné osoby, pokud nabyla majetek z poctivých zdrojů a pokud hospodárně využívá své jmění k veřejně prospěšnému účelu.*“ Obecné blaho, další neurčitý pojem, jenž můžeme vykládat v rovině filozofické a sociologické. V prvním případě je to něco, co je na daném subjektu ohodnotitelné jako užitečné a prospěšné v kontextu s jeho záměrem. Druhý pohled vidí rovnovážný vztah mezi potřebami a prostředky k jejich uspokojování. „*Dosahování obecného blaha je pojímáno jako hybná síla pokroku.*“¹⁰

Lze říci, že veřejným zájmem je uspokojování potřeb a hodnot širšího okruhu společnosti. Nezřídka bývá nadřazen zájmům jednotlivců. Jedná se například o veřejný

⁷ Nález Ústavního soudu ČR: sp.zn. Pl.ÚS 24/04. In: *Databáze NALUS: Vyhledávání rozhodnutí Ústavního soudu České republiky* [online]. [cit. 2018-01-08]. Dostupné z: <https://nalus.usoud.cz:443/Search/GetText.aspx?s=z=PI-24-04>

⁸ Tamtéž

⁹ HENDRYCH, D. *Správní věda: teorie veřejné správy*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 12-13. ISBN 978-80-7478-561-0.

¹⁰ ŠVESTKA, J. *Občanský zákoník: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014, s. 487-489. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-370-8.

pořádek a veřejný klid, plynulost dopravy, ochranu životního prostředí, zajištění vzdělávacích zařízení. Omezení a zásahy plynoucí z ochrany veřejného zájmu vůči jednotlivcům a soukromým zájmům musí být vždy opřeny o racionální základ. Úkolem státu je pak zajistit jeho ochranu a prostředky k zastavení jednání *contra legem*.¹¹ Obecně tedy platí, že jde o „zájem na řádném fungování společnosti“¹².

1.2 Pojem veřejné správy

1.2.1 Správa soukromá, správa veřejná

Klasifikace správy soukromé a veřejné v podstatě navazuje na diferenční znaky soukromého a veřejného práva. Správu soukromou charakterizují následující vlastnosti:

- ✓ soukromé záležitosti, soukromé subjekty a soukromý zájem;
- ✓ zavazuje pouze subjekty se vztahem k dané správě (například zaměstnanecký či členský vztah);
- ✓ zásada legální licence.

Zásada zákonného dovolení má u nás ústavní ochranu. Je zaručena jednak Ústavou ČR v čl. 2 odst. 4: „Každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.“ a zároveň Listinou ZPS čl. 2 odst. 3: „Každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.“ To znamená, že je dovoleno vše, co není zákonem zakázáno, tedy soukromá správa může aplikovat právní normy i na záležitosti právem neregulované (chování *praeter legem*). Takovéto jednání je veřejné správě z povahy věci zakázané. Chování *in fraudem legis* či *contra legem* je vyloučeno v každém případě.

Za veřejnou správu se považuje správa veřejných záležitostí vykonávaná ve veřejném zájmu zahrnující jejich obstarávání, řízení, organizování a kontrolu. Jde o činnost vrchnostenskou, neplatí zde rovnost stran. Subjekty vykonávající veřejnou správu uplatňují svoji zákonnou povinnost jim uloženou na základě jejich postavení jakožto veřejnoprávního subjektu k výkonu této správy vytvořeného. Veřejná správa je oproti správě soukromé více vázána právem a platí zde zásada enumerativnosti veřejnoprávních pretenzí, je jí dovoleno pouze jednání *secundum et intra legem*. Čl. 2 odst. 3 Ústavy ČR: „Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon.“ Tato

¹¹ MATES, P. a R. WOKOUN. *Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy*. 1. vyd. Praha: Prospektrum, 2001, s. 164. ISBN 80-717-5100-6.

¹² KLÍMA, K. *Státověda*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, s. 144. ISBN 978-80-7380-296-7.

zásada interpretuje skutečnost, že orgány veřejné (státní) moci mohou jednat pouze na základě zákona a v jeho mezích a jím určeným způsobem neboli že je dovoleno pouze to, co je výslovně povoleno zákonem.¹³

Pozitivní vymezení veřejné správy zahrnuje popis správních úkonů, určení pravomocí a působnosti vykonavatelů státní moci, tedy orgánů státních, samosprávných orgánů, ale i subjektů soukromoprávních. Problém pozitivního vymezení spočívá v tom, že objem a formy správních činností se mění v souvislosti s jejími jednotlivými úkoly, nelze je paušalizovat. Některé definice tedy mohou být příliš obecné, abstraktní nebo naopak úzké.

Negativní vymezení správy veřejné vychází z dělby moci ve státě na moc výkonnou, zákonodárnou a soudní, přičemž moc zákonodárnou a soudní lze na rozdíl od výkonné uspokojivě definovat. Negativní definice veřejné správy je tvořena pomocí substrakce a vyjadřuje se takto: „*veřejná správa je souhrnem činností, které nelze kvalifikovat jako zákonodárství nebo soudnictví*“¹⁴,¹⁵

1.2.2 Veřejná správa ve smyslu materiálním a formálním

Jak je patrné, ani u pojmu veřejná správa neexistuje jednoznačná legální definice, pojem lze označit za interdisciplinární objekt. Německý právník Ernst Forsthoff trefně řekl, že veřejná správa nemůže být definována, ale pouze popsána. Zkráceně řečeno, veřejná správa je ústředním pojmem správního práva, neboť správní právo je část právního řádu upravující veřejnou správu.

Pozitivní a negativní vymezení veřejné správy souvisí s materiálním (funkčním) pojetím jejího chápání. Zde je rozhodujícím aspektem druh činnosti, spravování. V tomto smyslu je veřejná správa charakterizována jako samostatný výkon správy. To znamená realizaci úkolů a funkcí státu státními orgány, případně jinými orgány veřejné moci či subjekty, kterým byl za účelem plnění veřejných úkolů výkon státní správy propůjčen, přičemž kdo je tím oním vykonavatelem není v tomto smyslu podstatné. Pozornost spadá na charakter dané činnosti.

¹³ MATES, P. a R. WOKOUN. *Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy*. 1. vyd. Praha: Prospektrum, 2001, s. 134. ISBN 80-717-5100-6.

GERLOCH, A. *Teorie práva*. 6., aktualiz. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, s. 32-33. ISBN 978-80-7380-454-1.

HORIZINKOVÁ, E. a Z. FIALA. *Správní právo hmotné: obecná část*. 2., aktualizované vydání. Praha: Leges, 2015, s. 10. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-092-5.

¹⁴ HENDRYCH, D. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016, s. 3. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1.

¹⁵ Tamtéž, s. 2-3

HENDRYCH, D. *Správní věda: teorie veřejné správy*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 14-15. ISBN 978-80-7478-561-0.

A contrario je tomu u přístupu formálního (institucionálního, organizačního). Stěžejním prvkem jsou právě oni vykonavatelé (jejich soustava) uskutečňující správní činnost správou veřejných záležitostí. Bez organizačních struktur a vazeb mezi nimi by mohla veřejná správa jen těžko existovat. Na státní správu, samosprávu a ostatní veřejnou správu klasifikujeme veřejnou správu na základě povahy vykonavatele.¹⁶

1.3 Druhy veřejné správy

Dělbá moci ve státě rozdělením moci na výkonnou, zákonodárnou a soudní se dá označit za základní, avšak ne jedinou. Další dělení moci je skrze územní členění státu. Na základě Ústavy ČR se Česká republika dělí na obce - základní typ územně samosprávného celku (ÚSC) a kraje - vyšší územní samosprávné celky (VÚSC). Obě tyto dělby jsou pro organizaci veřejné správy zásadní. Mají vliv na to, jaké správní činnosti bude vykonávat přímo stát, respektive jeho orgány a úřady, jaké svěří jiným subjektům a na jaké organizační úrovni. Následující vymezení fenoménu veřejné správy je pomocí kritéria členění správy podle druhu. Jedná se o hledisko organizačního uspořádání, právní formy výkonu a úkolů správou vykonávaných.

Co se organizačního uspořádání týče, hledali bychom univerzální řešení marně. Každý stát a jeho správa mají svá specifika. Evropská unie (EU) se sice snaží o postupné sbližování úkolů a skladby veřejné správy, nemalé nuance ale přetrvávají. Do organizačních struktur jednotlivých států nezasahuje. Existují nicméně určité obecné organizační principy - viz dále. Stěžejní pro toto hledisko je, co a na jaké úrovni bude vykonáváno a kdo bude v konkrétní věci rozhodovat, čili územní a věcná působnost a příslušnost.

Na základě kritéria právní formy se veřejná správa dělí na správu vrchnostenskou (výsostnou, mocenskou) používající formy práva veřejného. Formy soukromého práva jsou pak typické pro správu fiskální. Vrchnostenskou správu reprezentují právní předpisy, správní akty a donucovací opatření, nejde vždy o správu zásahovou. Právní vztahy týkající se věcí finančních (nikoliv agendy daňové a poplatkové) a státního majetku, ve kterých stát vystupuje v pozici rovnostranného účastníka, se nazývají správou fiskální. Vedle nich se vyskytuje správa s nejednoznačným podřízením tomu nebo onomu právu. Pojí se s chápáním veřejné správy jako služby veřejnosti a pojmem social state. Je označována jako správa pečovatelská.

¹⁶ Tamtéž, s. 2-3, 9

Tamtéž

HORZINKOVÁ, E. a Z. FIALA. *Správní právo hmotné: obecná část. 2.*, aktualizované vydání. Praha: Leges, 2015, s. 11-12. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-092-5.

Z hlediska úkolů se veřejná správa člení do jednotlivých věcných oblastí, zejména se jedná o oblast správně politickou, správně hospodářskou, sociální a kulturní, ekologickou. Oblasti se pak podrobněji segmentují na správní odvětví (obory, resorty). Tuto segmentaci lze vnímat jako klíčovou pro celou organizaci veřejné správy, dělbu práce a transformaci úkolů do jednotlivých správních orgánů a úřadů a jejich působnosti. Správní odvětví (vnitřní správa, zdravotnictví, bezpečnost a pořádek, ochrana životního prostředí a podobně) by pak měla určovat rámeček pro správní právo hmotné.¹⁷

1.4 Reforma veřejné správy

Reforma současné veřejné správy byla započata pádem totalitního režimu v roce 1989. Směřuje k modernizaci veřejné správy a jejímu souladu s modely správy států západní Evropy. Jedná se o komplexní dlouhotrvající strukturalizovaný a úzce propojený proces uvnitř veřejné správy a jejích struktur. Celý proces koresponduje s politickým zájmem demokratického právního státu dosáhnout optimální skladby veřejné správy tak, jak je to v takovýchto státech v současnosti běžné. Provést určité změny bylo i podmínkou a předpokladem našeho přijetí do Evropské unie.

Spolehlivost, odpovědnost, transparentnost, předvídatelnost výkonu veřejné správy a občanská participace patří k základním principům. Za záměr reformy lze označit zkvalitnění výkonu veřejné správy, modernizaci a potažmo informatizaci a profesionalizaci úřednického aparátu a subsidiaritu prostřednictvím decentralizace a dekoncentrace. Zkrátka celkové zefektivnění.

Prvním a zásadním krokem byla samotná deetatizace veřejné správy a návrat k jejím původním hodnotám, tedy existenci státní správy a samosprávy vedle sebe, to bylo realizováno novelou¹⁸ socialistické ústavy. Na konci roku 1990 byla zrušena soustava národních výborů, které ukončily svoji činnost na všech úrovních. Vzniklo nové organizační uspořádání se zcela odlišným právním postavením a vzájemnými vztahy. Organizační jednotkou samosprávy byly obce a funkce státní správy plnily okresy jako územní orgány se všeobecnou působností. Krajská úroveň byla obnovena až v roce 2000, do té doby byly úkoly

¹⁷ HENDRYCH, D. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016, s. 6-8. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1.

HENDRYCH, D. *Správní věda: teorie veřejné správy*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 21-22. ISBN 978-80-7478-561-0.

SLÁDEČEK, V. *Obecné správní právo*. 3., aktualiz. a upr. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, s. 24-25. ISBN 978-80-7478-002-8.

¹⁸ Ústavní zákon č. 294/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky, a ústavní zákon č. 143/1968 Sb., o československé federaci, a kterým se zkracuje volební období národních výborů

krajských národních výborů řešeny na obecní a okresní úrovni, mezi státní správou a samosprávou na obecní úrovni tak vznikla jistá propast. Vizi o existenci vyšších územních samosprávných celků (zemí nebo krajů) právně zakotvila až Ústava ČR, samotný ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření VÚSC byl přijat v roce 1997 a účinnosti nabyl 1. ledna 2000. Tímto zákonem bylo zřízeno 14 krajů, respektive 13 (kraj Středočeský, Jihočeský, Plzeňský, Karlovarský, Ústecký, Liberecký, Královéhradecký, Pardubický, Vysočina, Jihomoravský, Olomoucký, Moravskoslezský a Zlínský) a hlavní město Praha. Nutností bezpochyby byla takzvaná legislativní revitalizace. Aby kraje mohly začít plnit svoji funkci, bylo zapotřebí přijetí zákona o krajích a zákona o volbách do zastupitelstev krajů¹⁹. Samostatnou působnost začaly kraje vykonávat ihned po volbách do zastupitelstev krajů na konci roku 2000, výkonu působnosti přenesené se ujaly od 1. ledna 2001. Mezi další neopominutelné zákony přijaté v tomto roce patří zákon o obcích, o hlavním městě Praze, o okresních úřadech, o přechodu některých věcí, práv a závazků z majetku České republiky do majetku krajů²⁰. Nutno říci, že zároveň se zahájením činnosti krajů byl zákonodárcem určen termín pro ukončení činnosti okresních úřadů. Třístupňová soustava všeobecné územní správy (obce, okresní úřady, kraje) byla pouze dočasná, nadále se počítalo s dvouúrovňovou všeobecnou územní správou vykonávanou samosprávnými jednotkami, tedy bez státního institucionálního zajištění v území. Tím se posílil význam samosprávy. Zmíněné události odrážejí první fázi reformy.

Proces reformy je doprovázen evropeizací. V roce 1999, kdy byla v České republice schválena například koncepce nového pojetí státní správy s samosprávou jakožto správy veřejné, byla do našeho právního řádu, 1. září téhož roku, implementována mezinárodní úmluva Evropská charta místní samosprávy. Velice důležitý dokument, který „vytváří společný evropský standard pro zajištění a ochranu práv místní samosprávy a zavazuje smluvní strany, aby aplikovaly její základní pravidla zaručující politickou, správní a finanční nezávislost územní samosprávy. Základní tezí je idea, že místní společenství jsou jedním ze základů jakéhokoli demokratického systému a že právo občanů podílet se na řízení veřejných záležitostí je jedním z demokratických principů uznávaných všemi členskými státy Rady Evropy²¹“. Stručně řečeno Charta rámcuje základní a zároveň stěžejní otázky postavení

¹⁹ Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení)

Zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů

²⁰ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, zákon č. 147/2000 Sb., o okresních úřadech, zákon č. 157/2000 Sb., o přechodu některých věcí, práv a závazků z majetku České republiky do majetku krajů

²¹ Mezinárodní organizace a veřejná správa. Rada Evropy. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2018-02-05]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/mezinarodni-spoluprace-92.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>

místní samosprávy i jejího poslání. Principy a úplné znění Evropské charty místní samosprávy včetně konkretizace článků, ke kterým se Česká republika hlásí, a které naopak neakceptuje viz příloha č. 1.

Druhá fáze reformy znamenala ukončení činnosti okresních úřadů k 31. prosinci 2002²². S tím souvisela změna právního postavení obcí a krajů. Obce byly pro potřeby výkonu přenesené působnosti odstupňovány do tří kategorií²³. Kraje se zakotvily i v rovině přenesené působnosti jako instančně vyšší úroveň (nikoliv nadřízená) ve vztahu ke všem obcím spadajících do jejich územního obvodu²⁴. Kompetence výkonu státní správy tehdejších okresních úřadů přešly v největší části na obce s rozšířenou působností (obce třetího stupně), které jsou nejvyšší pověřenostní kategorií v novém rozčlenění obcí a mají nejrozsáhlejší věcnou a územní působnost. Druhý stupeň představují obce s pověřeným obecním úřadem a nejnižší stupeň pak obce s „běžným“ obecním úřadem. Zálžitosti typicky vyžadující vysoký stupeň odbornosti a naopak nevyžadující přímý osobní kontakt občanů se staly záležitostmi úřadů krajských a dalších správních úřadů (příkladmo Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových). Co do dělby samosprávné působnosti mezi obce a kraje, platí mezi nimi zásada subsidiarity, řada úkolů však spadá do společné, propojené oblasti zájmů obcí i krajů.

Vedle těchto samosprávně chápaných krajů v České republice přetrvává ještě další vymezení krajů jako správních obvodů z roku 1960²⁵. Konkrétně kraje Středočeský, Jihočeský, Západočeský, Severočeský, Východočeský, Jihomoravský a Severomoravský. Tato soustava je využívána jako územní obvody působnosti určitých orgánů veřejné moci, typicky soudů a s jejím zachováním se zřejmě počítá i do budoucna.²⁶

Nomenklatura územních statistických jednotek (Nomenclature of Units for Territorial Statistics, zkráceně NUTS) je jednotný systém členění územních jednotek Evropské unie sloužící pro statistické a analytické účely a pro poskytování údajů ve vztahu k EU. Hodnotí se regiony a jejich význam, jsou přiřazovány pod jednotlivé cíle evropské strukturální

²² Zákon č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů

²³ Zákon č. 313/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)

Zákon č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností

²⁴ Zákon č. 231/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení)

²⁵ Zákon č. 36/1960 Sb., o územním členění státu

²⁶ SLÁDEČEK, V., K. FRUMAROVÁ a P. MELOTÍKOVÁ, ed. *Organizace státní správy - vývojové tendence*. Praha: Leges, 2014, s. 78-89. Teoretik. ISBN 978-80-7502-048-2.

PRŮCHA, P. *Základy správního práva: učební text pro bakalářské studium*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2017, s. 91-96. ISBN 978-80-210-8517-6.

VOSTRÁ, L., J. ČERMÁKOVÁ a J. GROSPÍČ, ed. *Reforma veřejné správy v teorii a praxi: problémy reformy veřejné správy v České republice, Maďarské republice, Polské republice a Slovenské republice : sborník z mezinárodní konference : Třešť, 22.-24. října 2003*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, s. 14-15. ISBN 80-86473-71-6.

politiky. Hlavní funkce klasifikace NUTS je pak spatřována v souvislosti s čerpáním prostředků z jednotlivých strukturálních fondů EU. V České republice nabyl systém klasifikování územních statistických jednotek používaný v zemích EU platnosti 1. ledna 2000 pod názvem CZ-NUTS. Vymezení jednotek provedl Český statistický úřad na základě usnesení vlády České republiky č. 707 z roku 1998 po dohodě s Eurostatem (Statistický úřad EU). Předpokladem bylo vytvoření VÚSC - krajů, toto nové územně správní uspořádání nomenklatura zaznamenala. Klasifikace nahradila Číselník krajů a okresů, součástí evropské klasifikace se stala 1. května 2004, po vstupu České republiky do Evropské unie. V současnosti platí následující úrovně: NUTS 0 - stát, NUTS 1 - území, NUTS 2 - region, NUTS 3 - kraj, LAU 1 - okres/mikroregion a LAU 2 - obce. Pro čerpání finančních prostředků je rozhodující úroveň NUTS 2.²⁷

1.5 Organizace veřejné správy

1.5.1 Ústavní základy

Ústava ČR, ústavní zákony, Listina ZPS a obecné zásady demokratického fungování státu, o něž se Ústava ČR opírá a provádí je, tvoří ústavní základy správního práva u nás. Jak je známo, právním předpisem s nejvyšší právní silou je právě Ústava ČR, stojí na vrcholu hierarchické pyramidy, ostatní zákony od ní odvozuji svoji platnost. Konstituuje dělbu moci ve státě a ustanovuje základní orgány státu. V čl. 2 odst. 1 stanovuje, že „*Lid je zdrojem veškeré státní moci; vykonává ji prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní.*“ Neurčuje ale celkovou organizaci veřejné správy ani její činnost. V některých ustanoveních pro ni tvoří platné právo, v jiných požaduje konkretizaci zákonem. O institucionálním pojetí veřejné správy pojednává Ústava ČR v hlavě třetí (Moc výkonná) a hlavě sedmé (Územní samospráva).

Co se týká moci výkonné, jde o část veřejné správy, kdy nositelem zůstává stát (uskutečňuje svoji moc skrze vládu, ministerstva, jiné ústřední správní úřady a orgány ÚSC). Článek 67 označuje vládu vrcholným orgánem moci výkonné. Jako správní orgán v oblasti veřejné správy vystupuje výjimečně. Její činností na tomto úseku je řízení a organizace, sjednocování a kontrola ministerstev a jiných správních úřadů. Generální zmocnění vydávat nařízení obsahuje čl. 78. Zříditi ministerstva a jiné správní úřady a stanovit jejich působnost

²⁷ PAVLÁK, M. *Řízení institucí veřejného sektoru po vstupu České republiky do EU*. 1. vyd. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2008, s. 33. ISBN 978-80-7043-722-3.

Klasifikace územních statistických jednotek (CZ-NUTS). *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2018-02-05]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace_uzemnich_statistickych_jednotek_-cz_nuts-

lze pouze zákonem²⁸. Zákonem musí být upraveny i právní poměry státních zaměstnanců v ministerstvech a jiných správních úřadech (předurčení pro zvláštní zákonnou úpravu pro zaměstnance státní správy²⁹). „*Ministerstva, jiné správní úřady a orgány územní samosprávy mohou na základě a v mezích zákona vydávat právní předpisy, jsou-li k tomu zákonem zmocněny.*“ Článek 79 odst. 3 vyžaduje k vydání podzákonných právních předpisů speciální zákonné zmocnění v onom konkrétním zákoně, který má být takto proveden. Zákonná trojčlenka je obligatorní. Nutností je i další potřeba regulace dané záležitosti právně závazným způsobem.

Mezi ústřední články hlavy sedmé patří beze sporu čl. 101 odst. 4, který dovoluje státu zasahovat do činnosti ÚSC jen v případě, vyžaduje-li to ochrana zákona, a jen způsobem stanoveným zákonem. Článek 104 odst. 1 stanovuje, že působnost zastupitelstva může být stanovena pouze zákonem, odst. 3 dává zastupitelstvu pravomoc vydávat obecně závazné vyhlášky v mezích své působnosti - samostatná působnost ÚSC. Nakonec čl. 105 „*Výkon státní správy lze svěřit orgánům samosprávy jen tehdy, stanoví-li to zákon.*“ Tuto pravomoc pak upravují zákon č. 128/2000, o obcích a zákon č. 129/2000 Sb., o krajích.³⁰

1.5.2 Kritéria členění

Pro organizační uspořádání veřejné správy jsou podstatná následující kritéria.

Na základě kritéria subjektu rozlišujeme stát, obce a kraje, jiné samosprávné celky a ostatní subjekty veřejného nebo soukromého práva jako nositele veřejné správy. „*Subjektem veřejné správy je nositel veřejných práv a povinností a odpovědnosti z toho vyplývající.*“³¹

Působnost (zjednodušeně okruh vymezených úkolů) vymezuje vykonavatele veřejné správy ze dvou hledisek. Územně a věcně. Územní působnost rozlišujeme celostátní (ústřední), kdy vykonavatel vykonává svoji věcnou působnost na celém území státu a regionální (místní), kdy působí jen na určité části státního území. Věcná působnost může být všeobecná nebo dílčí. Všeobecnou věcnou působností je nadána kupříkladu vláda, dílčí pak ministerstva. Prostřednictvím věcné podobnosti úkolů jsou tvořeny jednotlivé resorty veřejné správy. Zákonné vymezení působnosti se u nás provádí dvěma způsoby. Buďto jsou úkoly, které může konkrétní subjekt vykonávat jako svoji věcnou působnost, vypočteny

²⁸ Zákon České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů (kompetenční zákon)

²⁹ Zákon č. 234/2014, o státní službě

³⁰ HENDRYCH, D. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016, s. 77-78. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1.

³¹ SLÁDEČEK, V. *Obecné správní právo*. 3., aktualiz. a upr. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, s. 255. ISBN 978-80-7478-002-8.

vyčerpávajícím způsobem z celkového objemu úkolů (enumerativní metoda, uplatňuje se především na úrovni ústřední správy), a nebo se aplikuje generální klauzule, že daný subjekt může vykonávat všechny správní úkoly na určitém území, pokud je zákon nepřikazuje subjektům jiným (například vymezení působnosti všech krajů v jediném zákoně).

Aby však mohli vykonavatelé vykonávat jim svěřenou územní a věcnou působnost, potřebují k tomu souhrn prostředků právních, materiálních, osobních a finančních. Dominantním právním prostředkem je pak oprávnění vykonávat veřejnou moc (pravomoc), a to zejména prostřednictvím vydávání nařízení, jiných abstraktních aktů, konkrétních aktů, výkonu rozhodnutí a správního dozoru.

Důležité je i postavení vykonavatele v té které organizační struktuře veřejné správy. Vztahy mezi nimi mohou být subordinační, koordinační případně podpůrné povahy.³²

1.5.3 Organizační principy

Organizační principy jsou dalším, velice důležitým, prvkem organizace veřejné správy. Jsou to ověřené postupy a doporučení pro tvorbu organizace v institucionálním i funkčním smyslu přejeté jednak ze správy veřejné, ale i soukromé. Dají se považovat za zásady, pravidla, cíle organizační výstavby. Nejsou obecné, uplatňují se v kontextu konkrétních podmínek daného státu.

Jejich zrod může být spojen s formálními teoriemi organizace a byrokratickým modelem Maxe Webera. Později s Leonardem D. Whitem, Lutherem H. Gulickem a Lyndallem Urwickem, kteří sestavili sedm principů pod akronymem POSDCORP - plánování, organizování, zaměstnávání, řízení, koordinování, vykazování a rozpočtování. Profesor Jiří Hoetzel formuloval ve své učebnici správního práva z roku 1937 principy centralizace, decentralizace a dekoncentrace, monokratický a kolegiální princip, teritoriální a reální, princip účasti živlu občanského a úředníků z povolání, princip volby a jmenování, úřady stálé a občasné, princip vlastních orgánů a orgánů dodávaných právním řádem, hierarchické uspořádání a úřady rozhodující a pomocné.

Pojetí organizačních principů existuje nespočet, za tradiční pravidla výstavby veřejné správy u nás lze považovat principy níže uvedené.

Princip územní a věcný

³² HENDRYCH, D. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016, s. 78-79. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1.

HENDRYCH, D. *Správní věda: teorie veřejné správy*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 135-136. ISBN 978-80-7478-561-0.

Pokud je působnost správního orgánu dána zcela či převážně územním hlediskem, což vede k akumulaci alespoň převážné části správní agendy na určitém územním celku do jedné správní organizační struktury, hovoříme o principu územním. Věcný princip se uplatňuje v souvislosti s obsahovou stejnorodostí správních úkolů, které má veřejná správa plnit, z tohoto hlediska se zřizují specializované úřady. V praxi se používá kombinace obou principů.

Centralizace a decentralizace

Tendencí těchto principů je soustřeďování pravomocí po vertikální linii směrem nahoru do vyšších úrovní správních orgánů nebo naopak jejich delegace směrem dolů, na nižší stupně, či dokonce mimo původní organizační strukturu.

Prvním případem je centralizace, správní systém vylučující samosprávu územní i zájmovou. O všech otázkách veřejné správy se rozhoduje z centra (vláda, ministerstva, případně jiné ústřední správní úřady). Vrcholná úroveň si úkoly buďto vyhradí, nebo je vnitřními předpisy a příkazy deleguje na jednotky nižší a provádí jejich dozor.

Decentralizace má zcela opačnou podstatu. Výkon veřejné správy je přenášen ze státu jakožto originárního nositele na jiné subjekty včetně pravomocí i odpovědnosti. Subjekty mají poměrně vysokou samostatnost, nejsou zpravidla organizačními složkami státu, a jsou tedy jeho interními předpisy a příkazy vázáni jen v rozsahu výkonu přenesené působnosti, která na ně byla delegována, a jen v takovém rozsahu mohou být státem kontrolovány. Tento systém souvisí s principem subsidiarity, přibližováním veřejné správy veřejnosti, aby byla správa vykonávána z úrovně, která je co možná nejbližší občanům, a byla tak zaručena efektivita výkonu správy. Problémem pak ale může být nedostatečná odbornost rozhodování.

Koncentrace a dekoncentrace

Koncentrace a dekoncentrace může probíhat ve vertikální i horizontální rovině sloučením nebo rozlučením správních orgánů v rámci jedné organizační struktury veřejné správy v souvislosti se změnou správní agendy. Pokud se všechny úkoly na stejné úrovni správy sbíhají do jednoho správního orgánu, jde o horizontální koncentraci. Horizontální dekoncentrace se jeví přesně naopak.

Vertikální koncentrace a dekoncentrace se projevuje v rozdělení působnosti mezi vyšším a nižším stupněm téže organizační složky. Vertikální koncentrace de facto odpovídá principu centralizace. Vertikální dekoncentraci s decentralizací ovšem zaměnit nelze, je mezi nimi zásadní rozdíl. Jak již bylo řečeno, u decentralizace přechází pravomoc a odpovědnost na jiný subjekt, který není původnímu podřízen, a nemůže se uplatňovat zásada subordinace. U dekoncentrace je naopak hierarchické uspořádání zachováno, úkoly sice přešly na nižší

stupeň správního orgánu, ale téže organizační jednotky, vyšší orgán přikazuje nižšímu a vykonává nad jeho činností dozor v celé působnosti.

Princip kolegiální a monokratický

Distinkce mezi těmito principy tkví v povaze orgánu příslušného konat rozhodnutí. Rozhodnutí formou usnesení jako výsledku hlasování o návrhu ve sboru přijímá orgán kolektivní. Hlasování má přesně stanovená pravidla, která musí být bezpodmínečně dodržena a zároveň je určen nutný minimální počet osob přítomných na hlasování nebo počet členů, kteří musí hlasovat, aby byl orgán schopný se usnášet. Typicky platí, že takový orgán má všeobecnou správní působnost (vláda), což obvykle souvisí s řízením nějaké organizační soustavy, přičemž tento řídicí orgán má právo rozhodovat o všech otázkách, které nepřísluší žádnému útvaru jím řízenému. Povahu kolegiálního orgánu mohou mít ale i orgány pomocné a poradní, komise, jejichž usnesení však nemá závazný charakter, jsou to pouze doporučení a stanoviska sloužící orgánům, které si je k takovýmto účelům zřídily.

Podstata principu monokratického spočívá ve svěřením pravomoci rozhodovat jedné osobě, například ministroví. Nevylučuje zapojit do rozhodovacího procesu další osoby či instituce, ale rozhodnutí jde z rukou té které osoby, stejně tak pouze ona nese odpovědnost za výsledek. Delegace pravomoci na podřízené je tedy projevem vnitřní dělby práce.

Princip volební a jmenovací

Popisované principy souvisí s ustavováním jednotlivých osob do funkcí. Většinou do orgánu kolegiálního probíhá přijímání volbou, do monokratického jmenováním. Není to ale pravidlem. Jestliže je ustanovující akt přijetí do funkce vykonán více osobami ve sboru a výsledek tak vychází z vůle většiny, hovoříme o volbě. Pokud do funkce jmenuje jediná osoba (orgán monokratický), jde o princip jmenovací. Jmenovat však může i orgán kolegiální, takový akt je posuzován jako jednotný projev vůle daného orgánu.³³

1.5.4 *Vykonavatelé státní správy*

Přímí vykonavatelé

Přímými vykonavateli státní správy jsou orgány státu a správní úřady jako jeho organizační složky. Nemají právní subjektivitu, svoji činnost vykonávají bezprostředně, jménem a namísto státu. Vrcholným orgánem je Vláda České republiky (vláda). Dále pak jednotlivá ministerstva, jiné správní úřady s celostátní působností přímo řízené vládou (jiné ústřední správní úřady, například Český statistický úřad, Úřad pro ochranu hospodářské

³³ HENDRYCH, D. *Správní věda: teorie veřejné správy*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 116-122. ISBN 978-80-7478-561-0.

soutěže), jiné správní úřady s celostátní působností řízené ministerstvy (neústřední úřady, příkladem je Česká inspekce životního prostředí), jiné správní úřady s omezenou územní působností (odborné, specializované úřady jako finanční úřady, úřady práce a podobně), nezávislé správní úřady, veřejné ozbrojené sbory a jiné sbory, hlava státu.

Nepřímí vykonavatelé

Nepřímí vykonavatelé realizují výkon státní správy na základě zákonné delegace nebo v rámci propůjčení výkonu státní správy. Základním typem delegace je výkon státní správy územními samosprávnými celky v rámci přenesené působnosti. Tato působnost je vykonávána orgány obcí a krajů, tedy obecními úřady (myšleno i magistráty, úřady městských obvodů a částí), pověřenými obecními úřady, obecními úřady obcí s rozšířenou působností, krajskými úřady, zvláštními orgány obcí a krajů (typicky povodňová, přestupková komise) a komisemi rad obcí na základě ústavního zakotvení v čl. 105 Ústavy ČR.

Druhým případem nepřímého výkonu je propůjčení výkonu státní správy soukromoprávním subjektům s celostátní nebo místní působností. To se uskutečňuje správním aktem, konkrétně autorizací nebo koncesí. Jako příklad lze uvést činnost autorizovaných stanic technické kontroly motorových vozidel, činnost architektů, lesní strážě.³⁴

1.6 Good governance - předpoklady a principy, kodex dobré veřejné správy

1.6.1 Demokratický právní stát

Demokratická forma vlády je zásadním předpokladem fungování veřejné správy vůbec, obzvláště pak v současné moderní podobě. Zároveň její pojetí jako služby veřejnosti by bez demokracie bylo jen těžko představitelné. Důležitost značí zakotvení demokratické formy státu již v samotné Preambuli Ústavy ČR, tato forma je pokládána za neměnný základ fungování naší republiky jakožto svobodného a demokratického státu založeného na úctě k lidským právům a zásadám občanské společnosti. V tomto smyslu pokračuje i článek 1 Ústavy ČR. Článek 2 stvrzuje občanskou participaci a říká, že zdrojem veškeré státní moci je lid, moc vykonává nepřímo, ale možnost přímé demokracie není vyloučena. Článek 5 vymezuje pluralitní politický systém založený na svobodném a dobrovolném vzniku a volné soutěži, který respektuje mimo jiné základní demokratické principy. Za jakousi pojistku či

³⁴ HENDRYCH, D. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016, s. 79-86. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1.

SLÁDEČEK, V. *Obecné správní právo*. 3., aktualiz. a upr. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, s. 253-255. ISBN 978-80-7478-002-8.

záruku demokracie lze považovat čl. 9 odst. 2 „*Změna podstatných náležitostí demokratického právního státu je nepřijatelná.*“ a odst. 3 „*Výkladem právních norem nelze oprávnit odstranění nebo ohrožení základů demokratického státu.*“ Nutno říci, že ochrana demokracie výrazně posílila po vstupu do EU, kdy získala nadnárodní garanci. Výkon demokracie upravuje především hlava druhá (Moc zákonodárná), přičemž platí zásada, že politická rozhodnutí vycházejí z vůle většiny na základě svobodného hlasování (čl. 6). Územní samosprávu zaručuje článek 8, dále rozvíjí hlava sedmá.

Ústava ČR zahrnuje článkem 3 do ústavního pořádku České republiky Listinu ZPS. Listina ZPS je tak nepochybně další stěžejní dokument, jenž garantuje demokratický základ státnosti a současně svobodu jednotlivce. Článek 2 odst. 1 Listiny ZPS: „*Stát je založen na demokratických hodnotách a nesmí se vázat ani na výlučnou ideologii, ani na náboženské vyznání.*“ Svobodnou soutěž politických sil v demokratické společnosti Listina ZPS zaručuje v čl. 22. Článkem 23 dává občanům právo postavit se na odpor každému, kdo by Listinou ZPS založený demokratický řád lidských práv a základních svobod odstraňoval. Předpokladem jsou též jednotlivá, Listinou ZPS zaručená a vymezená, práva a svobody. Samospráva národnostní je obsažena v čl. 25, odborová v čl. 27.³⁵

1.6.2 Dobrá správa a její principy

Dobrá správa, anglicky good governance, je vnímána jako proces vládnutí, který je úzce spjatý s občanskou participací. Realizovat veřejnou správu jako správu dobrou naplňuje princip pojetí služby veřejnosti. Rychlost, hospodárnost, legalita, spravedlivost a přívětivost patří k základním úsilím. Organizace Spojených národů označuje good governance za správu dodržující právní předpisy, spravedlivou, transparentní, efektivní, výkonnou, odpovědnou a správu, na níž se podílejí občané. K takovému výkonu jsou potřeba různé předpoklady, jako právě vhodné právní prostředí a stabilita právního řádu, jenž má být přehledný a srozumitelný, profesionální úřednický aparát, flexibilní organizační struktura a komunikační vazby, efektivní tok informací, decentralizace, modernizace a informatizace a posilování soudní kontroly výkonu správy.³⁶

Jde o neformální principy pro spořádaný výkon veřejné správy, které se opírají o zásady ústavní, obecné právní předpisy, ale i morální hodnoty a pravidla a v neposlední řadě o legitimní občanská očekávání. Kvalitní výkon správy lze od státních orgánů, respektive

³⁵ KLÍMA, K. *Ústavní právo*. 5. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016, s. 208-209. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-606-4.

³⁶ HENDRYCH, D. *Správní věda: teorie veřejné správy*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 53-55. ISBN 978-80-7478-561-0).

jednotlivých úředních osob, spravedlivě požadovat, ačkoliv tyto zásady nenalezneme v zákonné formě. Dobrá správa by se měla vyhnout nežádoucím jevům jako zejména účelovosti, vyhýbavosti, svévoli subjektů správu vykonávajících, přílišné byrokracii, zbytečným průtahům a výdajům.

I tento pojem postrádá legální definici. Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád jej používá v § 8 odst. 2, kde říká, že správní orgány mají vzájemně spolupracovat v zájmu dobré správy. Blíže pojem nerozvádí. Za to definuje základní zásady činnosti správních orgánů (§ 2 - 8), které skrze zákonnou dikci³⁷ deklaroval jako obligatorní, obecně platné zásady veškerého výkonu veřejné správy.

Dále pojem dobré správy nalezneme v zákoně č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv v § 1: *„Veřejný ochránce práv (dále jen "ochránce") působí k ochraně osob před jednáním úřadů a dalších institucí uvedených v tomto zákoně, pokud je v rozporu s právem, neodpovídá principům demokratického právního státu a dobré správy, jakož i před jejich nečinností, a tím přispívá k ochraně základních práv a svobod.“*

Některé zásady dobré správy jsou tedy již zmiňovány či definovány v zákonech a nejrůznějších dokumentech, avšak nejednotně a roztržštěně. Proto se pan Otakar Motejl, tehdejší veřejný ochránce práv, rozhodl vypracovat se zaměstnanci své Kanceláře ucelený souhrn zásad sestavený pro podmínky české veřejné správy, který byl představen v roce 2006 na pracovní konferenci v Brně. Inspiroval se na poli mezinárodním a v dokumentech vydaných Evropskou unií, především pak Evropským kodexem řádné správní praxe z roku 2002. Hlavním zdrojem ale byly jeho vlastní poznatky a zkušenosti. Sestavil deset principů, které mají sloužit jako interpretační pomůcka činící ochráncův postup šetření předvídatelným. Pan Karel Černín, tehdejší vedoucí sekretariátu veřejného ochránce práv, označil principy s jistou mírou nadsázky za dobré mravy práva veřejného.

Principy dobré správy jsou soulad s právem, nestrannost, včasnost, předvídatelnost, přesvědčivost, přiměřenost, efektivnost, odpovědnost, otevřenost a vstřícnost.

Soulad s právem

Správní úřad vykonává úřední postup v souladu s právním řádem České republiky v jeho celkovém kontextu. Při aplikaci právních norem bere na vědomí jejich vzájemné souvislosti a provázanost, drží se jejich účelu a smyslu. Respektuje stanoviska vyšší instance a konstantní judikaturu soudů. Nadřízený úřad sjednocuje postup podřízených úřadů pomocí

³⁷ Správní řád § 177 odst.1 *„Základní zásady činnosti správních orgánů uvedené v § 2 až 8 se použijí při výkonu veřejné správy i v případech, kdy zvláštní zákon stanoví, že se správní řád nepoužije, ale sám úpravu odpovídající těmto zásadám neobsahuje.“*

závazných právních stanovisek a na jejich žádost poskytuje jednoznačné stanovisko k danému právnímu problému.

Nestrannost

Úředník nevytváří neodůvodněné rozdíly v zacházení s osobami, chová se ke všem v identické situaci stejně. Zdržuje se předsudků, podjatosti, zachovává politickou a náboženskou neutralitu. Eliminuje první dojem a osobní ne/zalíbení, udržuje nadhled. V případě, že osobě nevyhoví, svůj postup racionálně odůvodní. Stížnost na úředníka řeší principiálně úředník jiný, zpravidla mu nadřízený.

Včasnost

Úřad řeší věci v přiměřeném čase bez zbytečných průtahů. V případě prodlení vyřízení věci, musí být daná osoba bezodkladně uvědomena. Případy, které mají souvislost i s jiným řízením, se úřad snaží rozhodnout před ukončením souvisejícího řízení. Spolupracuje s ostatními zainteresovanými úřady. Řízení z vlastního podnětu zahajuje bezprostředně po té, co se o důvodu zahájení dozvídá. Dokončuje řízení v takovém čase, aby bylo dosaženo kýženého účelu.

Předvídatelnost

Obdobné případy musí být rozhodovány konstantním způsobem na základě vlastních předchozích řízení i rozhodnutí úřadů nadřízených. Rozhodnutí se tak dají předvídat. V identické věci nemůže být rozhodnuto dvakrát jinak. V případě odchýlení se od své dosavadní praxe tuto skutečnost úřad výslovně uvede v rozhodnutí a řádně odůvodní. Cílem je naplnění legitimního očekávání osoby. Diskreční pravomoc úřad užívá v souladu s obecnými zásadami. Změnu obecných pravidel úřadu včasně reportuje veřejnosti a zajišťuje snadný přechod na pravidla nová. Důležité dokumenty mají ustálenou strukturu usnadňující orientaci.

Přesvědčivost

Úředník informuje osobu o průběhu řízení v její záležitosti, o právech a povinnostech, které jí vyplývají. Užívá k tomu takový způsob, aby osoba zcela pochopila účel řízení, měla přehled o průběhu a využila tak svých procesních práv. Přihlíží k intelektuálním schopnostem osoby a volí odpovídající způsob sdělení informací, aby osoba nebyla uvedena v omyl. Užívá jednoduchý a jasný jazyk. Dělá vše pro to, aby se osoba o rozhodnutí dozvěděla, poučuje ji o opravných prostředcích.

Přiměřenost

Jen v případě, kdy je to potřebné k dosažení účelu řízení a v nezbytné míře, úřad zasahuje do práv a oprávněných zájmů osob. Zohledňuje nestandardní situaci osoby, aby proti ní nezakročil příliš tvrdým způsobem. Součinnost osob požaduje jen v takové míře, která je

pro dosažení účelu nezbytná. Ke splnění povinností stanovuje lhůty s ohledem na osobní poměry osob. Nevykládá zákony a postupy do absurdit, ale drží se zákonodárcem myšleného cíle a smyslu.

Efektivnost

Cílem je komplexní vyřešení věci, nikoliv formální, ale skutečné. Nastane-li situace, že věc řeší souběžně více odborů téhož úřadu či více úřadů, vzájemně spolupracují a předávají si informace o svých krocích a snaží se o koordinaci postupu. Pokud úřad obdrží podání, které mu nepřísluší, postoupí věc dotčenému odboru nebo úřadu a osobu o tom informuje. K realizaci rozhodnutí v praxi úřad činí důsledné kroky, provádí následnou kontrolu.

Odpovědnost

Věcně a územně příslušný úřad se nemůže zprostit řešení otázky a vydání rozhodnutí ve své působnosti. Dojde-li k chybě, úřad neprodleně a výslovně chybu přizná, učiní písemnou omluvu a přijme nápravná opatření, dotčenou osobu poučí o možnosti náhrady škody způsobené nesprávným úředním postupem. Veřejné zdroje k dosažení účelu úředník vynakládá pouze v nezbytném rozsahu. Snaží se předcházet škodám na zdraví a majetku osob i státu. Se získanými informacemi disponuje citlivě, nezneužívá je, chrání je, ctí úřední tajemství a soukromý život osob.

Otevřenost

Úřad umožňuje osobám nahlížet do spisů a pořizovat si kopie, za což neúčtuje nadměrné poplatky bránící osobám informace získat. Udržuje spisový pořádek pro snadnou orientaci a vyhledávání dokumentů. Zároveň však respektuje ochranu osobních údajů, soukromí a legitimní zájmy jiných osob, tajných informací, obchodních tajemství a další zákonné meze. Při úředním styku úředník uvádí své jméno, zastávanou funkci a kontaktní informace. Tyto údaje jsou i na jednotlivých dokumentech a volně přístupné na webových stránkách úřadu. Budova úřadu musí mít informační systém zaručující snadnou orientaci osob po budově, jsou označeny názvy oddělení, odborů, u kanceláří napsaná jména úředníků. Přehledně členěná úřední deska je umístěna na viditelném místě a je jako úřední deska označena.

Vstřícnost

Úředník má na vědomí, že jeho poslání je služba veřejnosti a náležitě podle toho jedná. Nikdy nenarušuje lidskou důstojnost a k osobám se chová s respektem a zdvořilostí. Vůči ostatním úředním osobám je korektní. Každému podání věnuje dostatečnou pozornost a řádnou odpověď. Snaží se pomoci dosáhnout osobě cíle, kterého se podáním dožaduje.

Výjimku tvoří podání anonymní a opakující se.³⁸

1.6.3 Kodex dobré veřejné správy

Významnou roli v utváření veřejné správy v pojetí správy dobré sehrála Rada Evropy, která pro členské státy EU vytváří v této oblasti společný základ. Vydala řadu doporučení a rezolucí, s nimiž se mají státy chovat v souladu, jsou takzvaným vodítkem výkonu veřejné správy. Dodržování není vždy ze strany EU kontrolováno, avšak státy mají povinnost dodržovat daná doporučení minimálně z politického hlediska.

Většina aktů se zaměřuje na dílčí aspekty výkonu good governance. Doporučení Rec(2007)7 o dobré veřejné správě přijaté na 999. schůzi náměstků ministrů 20. června 2007 se vztahuje na veřejnou správu jako celek. Rada Evropy doporučuje vládám členských států rozvíjet dobrou veřejnou správu v rámci zásad zákonnosti a demokracie organizací a fungováním veřejných orgánů zajišťujících účinnost, výkonnost a náležitě využívání vynaložených prostředků. Dále aby právo na dobrou správu podporovaly v zájmu všech a implementovaly normy Kodexu do národní legislativy, a tím by regionální a místní samosprávné orgány přijímaly stejné normy. Jde o snahu definovat základní právo na dobrou správu, neboť dobrá správa je cílem a stavem žádoucím. Stěžejní pro tento stav je kvalitní a přehledné zákonodárství. Neopominutelné jsou pak i kontroly efektivnosti výkonu veřejné správy a jeho kvality.

Dodatkem doporučení je pak samotný Kodex dobré veřejné správy, který definuje pojem dobré správy prostřednictvím jednotlivých součástí (zásad dobré veřejné správy). „*Tento kodex upravuje zásady a pravidla, jež by měly veřejné orgány aplikovat ve svých vztazích k soukromým osobám s cílem dosáhnout dobré veřejné správy.*“ (čl. 1)

Články 2 - 10 popisují jednotlivé zásady - zásadu zákonnosti, rovnoprávnosti, nestrannosti, proporcionality, právní jistoty, přiměřenosti časové lhůty, participace, úcty k soukromí a transparentnosti.³⁹

³⁸ POMAHAČ, R. *Základy teorie veřejné správy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, s. 158-161. ISBN 978-80-7380-330-8.

Principy dobré správy. *Ombudsman: Veřejný ochránce práv* [online]. [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <https://www.ochrance.cz/stiznosti-na-urady/principy-dobre-spravy/>

Principy dobré správy. *Sborník příspěvků přednesených na pracovní konferenci* [online]. © Masarykova univerzita, 2006, s. 11-17. [cit. 2018-02-10]. ISBN 80-210-4001-7. Dostupné z: http://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/Publikace/Principy_d_spravy_konference.pdf

³⁹ POMAHAČ, R. *Základy teorie veřejné správy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, s. 172-175. ISBN 978-80-7380-330-8.

„Dobrá správa“ v dokumentech Rady Evropy. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2018-02-11]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/dobra-sprava-v-dokumentech-rady-evropy.aspx>

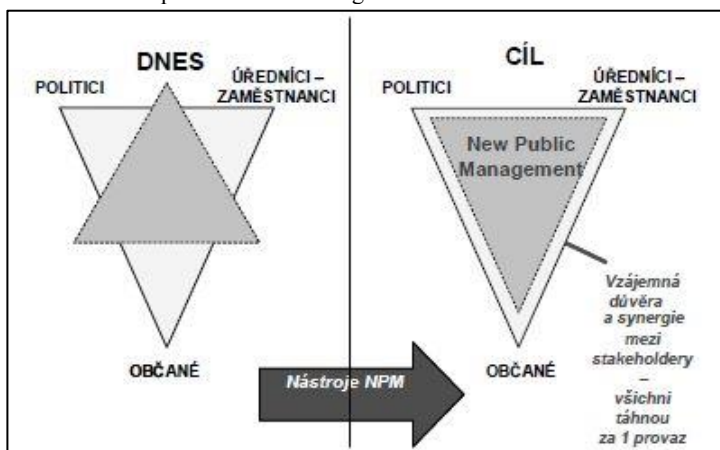
Po dílčí analýze principů a zásad výkonu dobré veřejné správy a výkonu správních činností na národní a evropské úrovni docházím k názoru, že tyto zásady jsou propojené, sjednocené, sledují stejný záměr a ctí obdobné hodnoty.

1.7 Moderní metody řízení

Moderní metody řízení označované anglickým názvem New Public Management, zkráceně NPM, znázorňují souhrn instrumentů moderního řízení aplikovaný na podmínky veřejné správy. Toto uplatňování opět závisí na konkrétních podmínkách jednotlivých států, dělbě moci, působnosti správních orgánů a podobně.

Přesvědčením New Public Managementu je, že sladěním potřeb a cílů tří skupin podílejících se na veřejné správě, takzvaných stakeholderů, tedy občanů, úředních osob a politiků, dojde ke zkvalitnění veřejných služeb. Jednotlivými nástroji mezi nimi hledá synergii. Vazby mezi NPM na úrovni obcí a krajů viz příloha č. 2.

Obr. č. 1: Přístup New Public Managementu

Zdroj: HENDRYCH, D. *Správní věda: teorie veřejné správy*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 56. ISBN 978-80-7478-561-0).

Stát by měl být méně komplikovaný, transparentnější, měl by využívat ověřené metody soukromého podnikání. NPM se snaží inkorporovat soutěž do veřejných služeb, změnit myšlení a přístup nahlížení na veřejnou správu a zbavit ji tak nálepky činnosti vrchnostenské a byrokratické v návaznosti na uvolňování vztahů s dalšími subjekty. Zavádění NPM se orientuje na adresáty veřejné správy, občany. Kvalitní výkon správy je dále závislý na efektivním a hospodárném využívání hmotných i lidských zdrojů.

Doporučení CM/Rec(2007)7 Výboru ministrů členským zemím o dobré veřejné správě/good governance. *Informační systém Masarykovy univerzity: Veřejné služby Informačního systému* [online]. [cit. 2018-02-11]. Dostupné z: http://is.muni.cz/el/1422/podzim2012/MV936K/um/Doporučení_VM_RE_2007_7-cesky.pdf

Metod existuje celá řada. Jsou vzájemně provázané, prolínají se, a proto jsou nejčastěji kombinovány. Ve veřejné správě se uplatňuje zejména metoda Balanced Scorecard, procesní řízení, benchmarking, model CAF, Místní Agenda 21 a projektové řízení.

1.7.1 Metoda Balanced Scorecard (BSC)

Touto metodou se monitoruje naplňování strategie organizace. Klade si následující otázky:

- ✓ jaké zdroje je třeba zajistit, aby byli občané spokojeni;
- ✓ jakými procesy se spokojenost občanů a dostatek finančních zdrojů zajistí;
- ✓ co je třeba udělat, aby byli občané spokojeni;
- ✓ co musí zaměstnanci znát a umět, aby byly naplněny potřeby občanů.

Úkoly musí plněny a financovány efektivními interními vazbami, to závisí na lidských zdrojích a příhodných technologiích. Výhodou je vytvoření názorných vazeb mezi vizí a cíli organizace a na jejich základě možnost hodnocení úspěšnosti, vyváženost odpovídající na otázky: co, jak a za jakých podmínek, vytvoření základu pro systém odměňování zaměstnanců a tak dále.

1.7.2 Procesní řízení

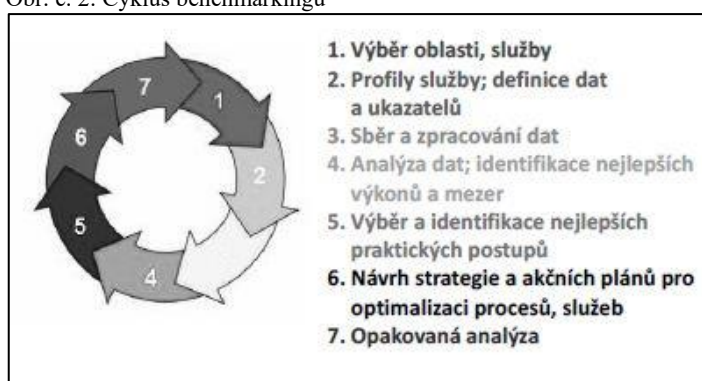
Proces je sled souvisejících činností a úkolů, jejichž vykonáváním má být dosaženo předem stanovených výsledků (cíl je předem znám). Při zkoumání procesů se používají popisné a analytické nástroje. Proces má jasný začátek a konec, mezi jednotlivými kroky jsou vazby. Má daného vlastníka, víme, pro koho je určen, známe rizika, ukazatel úspěšnosti nastavení procesu. Procesy mohou být manažerské (řídící), hlavní procesy plnící externí funkci organizace vůči adresátům a podpůrné procesy. Podílejí se na něm alespoň dvě osoby. Můžeme dovést, že cílem procesního řízení ve veřejné správě je rozvíjet a optimalizovat chod správních úřadů tak, aby efektivně, účelně a hospodárně reagovaly na požadavky občana. „*Klíčovým faktorem úspěchu procesního řízení je důslednost nasazení a prosazování procesního přístupu za jednoznačné a trvalé podpory vrcholového vedení organizace.*“⁴⁰

⁴⁰ HENDRYCH, D. *Správní věda: teorie veřejné správy*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 59. ISBN 978-80-7478-561-0).

1.7.3 Benchmarking

Podstata této metody spočívá ve zlepšování se pomocí učení se od druhých. Je to stále probíhající činnost, která má pomoci získat nejpřívětivější praktické postupy z obdobných organizací. Cílem je vylepšení vlastních procesů a výkonů. „*Benchmarking je technika trvalé optimalizace, která porovnává a analyzuje procesy (služby) za účelem zjištění nejlepší praxe, s níž se organizace poměří.*“⁴¹ Význam metody tedy spočívá v zjištění vlastního postavení mezi ostatními organizacemi podobného charakteru. Umožňuje neustále se zlepšovat, měřit vlastní výkon a porovnávat ho s jinými a zvyšovat kvalitu poskytovaných služeb.

Obr. č. 2: Cyklus benchmarkingu

Zdroj: HENDRYCH, D. *Správní věda: teorie veřejné správy. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 56. ISBN 978-80-7478-561-0*).

1.7.4 Model CAF

Nástroj zlepšování výstupů práce veřejné správy nese název The Common Assessment Framework neboli Společný hodnotící rámec. Tento model vytvořila pracovní skupina pro inovaci veřejných služeb, která vznikla na popud ministrů členských států EU, které nesou za problematiku veřejné správy odpovědnost. Největší podporou je Evropský institut pro veřejnou správu. Prvotní verze spatřila světlo světa v Lisabonu na 1. evropské konferenci kvality veřejné správy v roce 2000. Do dnešního dne prošel model CAF spoustou inovací. Napomáhá organizacím, aby začaly využívat metody řízení kvality za účelem zvýšení výkonnosti prostřednictvím sebehodnocení. Sestává z devíti kritérií předpokladů a výsledků, jež značí hlavní oblasti vyžadující pozornost při hodnocení organizace. K cílům této metody tedy patří seznámit veřejnou správu s principy kompletního zapojení do řízení kvality a pozitivu sebehodnocení a směřovat ji do sledu aktivit plánuj - dělej - kontroluj - jednej (cyklus PDCA), které mají být stále opakovány. Dále má usnadnit sebehodnocení organizace, z něhož se získá analýza činností, které mohou vést ke zlepšování, a v neposlední řadě ulehčit

⁴¹ Tamtéž, s. 60

provádění benchmarkingu mezi organizacemi veřejné sféry. Pomáhá dozvědět se více „o sobě“. Má další nadstavby.

1.7.5 Místní Agenda 21

Místní Agenda 21 známá pod zkratkou MA21 je nejdůležitější moderní program určený obcím a krajům (městům, regionům). Byla charakterizována v mezinárodním dokumentu Agenda 21 na Světovém summitu OSN v Rio de Janeiru v roce 1992. Slouží k uplatňování zásad udržitelného rozvoje na místní a regionální úrovni veřejné správy. Obce a regiony mají strategicky směřovat k udržitelnosti a snažit se o aktivní občanskou participaci v rozvojových procesech. Pro udržitelný rozvoj je primární pilíř ekonomický, sociální a environmentální, přičemž jejich rovnováha v dlouhodobém rozvoji je základem kvality života obyvatel. Tyto pilíře jsou dále rozvinuty na správu věcí veřejných a územní rozvoj, životní prostředí, udržitelnou spotřebu a výrobu, dopravu, zdraví obyvatel, místní ekonomiku a podnikání, vzdělávání a výchovu, kulturu a místní tradice, sociální prostředí a globální odpovědnost.

1.7.6 Projektové řízení

Jedná se o typ řízení, které je realizováno prostřednictvím projektů jakožto jednorázových akcí souvisejících činností s prostorovým a časovým rámcem za účelem dosažení cíle. Na základě projektu má být definován jasný cíl, strategie k jeho dosažení, termín začátku a konce, zdroje a náklady a přínos celé realizace. Tvoří jej fáze přípravná, plánovací, realizační a vyhodnocovací.⁴²

⁴² Tamtéž, s. 55-69

2 E-government

2.1 Pojem e-governmentu

Nejobecněji můžeme pojem e-governmentu chápat jako veškerá užití informačních a komunikačních technologií ve veřejném sektoru. Používání nástrojů a systémů vytvořených pomocí informačních a komunikačních technologií za účelem poskytování kvalitnějších veřejných služeb pro občany a podniky. Takto viděla e-government Evropská komise v roce 2011. Dále si můžeme představit elektronicky uskutečňovanou administrativní komunikaci a procedury. Podrobnější definice reflektuje e-government jako využití informačních technologií vládou a státními orgány za účelem přeměny vztahů veřejné správy s občany a podniky a za účelem zefektivnění veřejné správy a jejích služeb.

E-government je „využívání informačních technologií veřejnými institucemi pro zajištění výměny informací s občany, soukromými organizacemi a jinými veřejnými institucemi za účelem zvyšování efektivity vnitřního fungování a poskytování rychlých, dostupných a kvalitních informačních služeb.“⁴³ Tato charakteristika pochází z české literatury. Tehdejší ministerstvo informatiky vidělo za tímto pojmem nástroj transformace vnitřních a vnějších vztahů veřejné správy, přičemž účelem je optimalizace interních procesů. Dále rychlejší, spolehlivější, otevřenější a levnější poskytování veřejných služeb široké veřejnosti.⁴⁴

Současné pojetí se od předchozích nikterak neliší. Ideou je správa věcí veřejných, k jejímuž výkonu se používají moderní elektronické technologie a veřejná správa tak může být vůči svým adresátům přívětivější, dostupnější, efektivnější, rychlejší a levnější.⁴⁵

Další souvislosti a cíle e-governmentu budou zmiňovány v následujícím textu.

2.2 Elektronické služby

Elektronické služby (e-sloužby) jsou dalším důležitým pojmem. V nejelementárnějším pojetí jde o poskytování služeb zákazníkům elektronickou formou. Konkrétněji je

⁴³ LIDINSKÝ, V. a kol. *EGovernment bezpečně*. Praha: Grada, 2008, s. 7. ISBN 978-80-247-2462-1.

⁴⁴ GROSPÍČ, J., T. LOUDA a L. VOSTRÁ (eds.). *Územní samospráva v České republice a Evropě: sborník příspěvků z mezinárodní konference "Územní samospráva v České republice a v Evropě - její problémy a perspektivy v XXI. století" : Třešť, 21.-22.11.2006*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007, s. 247. ISBN 978-80-7380-028-4.

MATES, P. a V. SMEJKAL. *E-government v České republice: právní a technologické aspekty*. Praha: Leges, 2012, s. 38-39. Teoretik. ISBN 978-80-87576-36-6.

⁴⁵ Co je eGovernment? *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2018-02-18]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/co-je-egovernment.aspx>

to interaktivní obsahově zaměřená služba zákazníkovi, jež je založená na internetu, obsluhující osobou je samotný zákazník, přičemž je daná služba propojená se subvenčními procesy a technologiemi poskytovatele. Klade si za cíl posílit vztah mezi poskytovatelem a zákazníkem. Samoobslužný charakter služeb je typickým znakem. Interakce mezi zákazníkem a organizací tedy neprobíhá face to face, ale skrze informační technologie. Zákazník se rozhoduje pouze na základě zrakového, případně sluchového vjemu, což může být nevýhodou. Pozitivem je ale překonání překážky otevírací doby, front a podobně.

E-slужby mají povahu služeb informačních, neboť informační a komunikační technologie jsou nejvíce využívány právě pro získávání informací. Kvalita informací má pak vliv na hodnocení služby zákazníkem. Poskytovatel musí brát v potaz různou úroveň informační vzdělanosti zákazníků a musí e-slужbu jasně a zřetelně specifikovat, poskytnout instrukce a navigaci, aby nedocházelo k neočekávaným následkům. Na poskytování e-slужeb je však třeba nahlížet komplexně, nikoliv tedy jen ve vztahu organizace - zákazník, ale i ve vztahu organizace k sobě sama. Vnitřní vztahy uvnitř organizace nejde opomenout.

Oblast e-governmentu a e-slужeb je pojímána různě. Jeden z přístupů odděluje elektronické slужby a elektronickou správu. E-slужby jsou pak vnímány jako nástroj pro zkvalitňování poskytování veřejných slужeb občanům především z hlediska větší rychlosti, pohodlnosti a dostupnosti. V této oblasti se můžeme setkat se zkratkami G2C (government-to-citizen) a G2B (government-to-business). Oblast e-slужeb můžeme chápat ze dvou hledisek. Zaprvé jako samotné poskytování e-slужeb, zadruhé jako zapojení občana do diskuze a rozhodování o veřejných záležitostech (to má souvislost s termíny e-governance, e-participace a e-demokracie). Dostupné informace, nabídka slужeb a možnost zapojení se - to jsou konstitutivní znaky e-governmentu a neměly by na žádných „eGov“ internetových stránkách chybět. E-správa je pak spojována se zdokonalováním vnitřních procesů a jejich integrací, kdy výsledkem mají být systematictější a racionálnější veřejné e-slужby. Vládní procesy mají být vylepšeny pomocí informačních a komunikačních technologií a jimi zlepšenými vnitřními pracovními a řídicími procesy státních orgánů a systémů veřejné správy. Odtud zkratka G2G (government-to-government).

Slужby e-governmentu můžeme tedy rozlišit na vlastní e-slужby pro občany (G2C a G2B zahrnující informace, slужby a participaci) a e-správu (G2G). Poskytovateli jsou orgány veřejné správy. E-slужby musí být v souladu s právními předpisy a splňovat další zákonné požadavky. Nesmí být diskriminující, dodržují garantovaná základní práva občanů.⁴⁶

⁴⁶ ŠPAČEK, D. *eGovernment: cíle, trendy a přístupy k jeho hodnocení*. V Praze: C.H. Beck, 2012, s. 4-7. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-261-8.

2.3 Informační systémy veřejné správy

Cílem informačních systémů obecně je uspořádaný, pro uživatele přívětivý systém, prostřednictvím něhož mohou všichni se všemi za daných podmínek komunikovat bez potíží. Aby si však jednotlivé resorty veřejné správy nemohly počínat svévolně, bylo zapotřebí tuto oblast jednak korigovat a zároveň vytvořit podmínky pro to, aby jednotlivé systémy fungovaly provázaně jako celek a byla zajištěna bezpečná výměna dat mezi nimi. To však nebylo možné zajistit pouze technologiemi, ale především legislativně. Vývoj bude obsahem další kapitoly.

Legální definice považuje za informační systém veřejné správy (ISVS) „*funkční celek nebo jeho část zabezpečující cílevědomou a systematickou informační činnost pro účely výkonu veřejné správy. Každý informační systém veřejné správy zahrnuje data, která jsou uspořádána tak, aby bylo možné jejich zpracování a zpřístupnění, provozní údaje a dále nástroje umožňující výkon informačních činností*“ (§ 2 písm. b) zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů). Informační činnost zahrnuje získávání a poskytování informací, jejich reprezentaci skrze data, shromažďování, hodnocení, ukládání a uchovávání, vyhledávání a úpravu dat, jejich předávání, šíření, zpřístupňování, výměnu a kombinování, ale i blokaci a likvidaci. Tyto činnosti vykonávají správci, provozovatelé a uživatelé ISVS pomocí informačních a komunikačních technologií. Informačním systémem se rozumí i různé evidence, seznamy, katalogy a podobně. ISVS mají, jak z názvu a logiky věci vyplývá, sloužit veřejné správě, konkrétně jejímu výkonu.

Uvedený zákon se nevztahuje na provozní informační systémy zajišťující vnitřní chod správních orgánů (péče a správa majetku a tak dále). To neplatí, mají-li na nějaký ISVS vazby. Dále ze své působnosti vyjímá ISVS spravované pro potřeby nakládání s utajovanými informacemi a zpravodajskými službami, spravované Národním bezpečnostním úřadem a Národním úřadem pro kybernetickou a informační bezpečnost. S určitými výjimkami se nevztahuje například na ISVS spravované pro potřeby zajišťování obrany státu, pro podporu krizového řízení, pro potřeby trestního řízení a na evidenci Rejstříku trestů, na ISVS spravované Českou národní bankou, ozbrojenými silami České republiky a Vojenskou policií.⁴⁷

⁴⁷ MATES, P. a V. SMEJKAL. *E-government v České republice: právní a technologické aspekty*. Praha: Leges, 2012, s. 48-52. Teoretik. ISBN 978-80-87576-36-6.

ŠTĚDRŮŇ, B. *Úvod do eGovernmentu v České republice: právní a technický průvodce*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2007, s. 13. ISBN 978-80-87041-25-3.

2.4 Historický exkurz

Již v polistopadovém období Československé federativní republiky v roce 1991 byla vytvořena Komise vlády pro státní informační systém (Komise). Důvodem jejího zřízení mělo být odstranění roztržitosti informačních systémů a jejich přebudování v jednotný státní informační systém. Tehdejší ministři spravedlnosti, vnitra, životního prostředí, kultury, obchodu a cestovního ruchu a předsedové Českého statistického úřadu a Českého úřadu geodetického a kartografického měli pro Komisi vypracovat projekty základních registrů zahrnující vazby na systémy státního informačního systému. Navázala se spolupráce se Svazem měst a obcí České republiky, který měl Komisi pro informační systémy, a vytvořil se internetový portál Střediska měst a obcí⁴⁸. Informace o výsledcích Komise a o tom, čeho bylo v tomto období dosaženo, nejsou přístupné. Předsedou Komise byl nejprve ministr pro hospodářskou politiku a rozvoj, později kompetence Komise přešly na ministerstvo hospodářství.

Vláda se výstavbou státního informačního systému opět zabývala až v roce 1995, kdy vyslovila souhlas s projektem Výstavba státního informačního systému České republiky s využitím komunikační sítě ministerstva financí ostatními ministerstvy. Státní informační systém měl mimo jiné obsahovat registr nemovitostí a registr obyvatel, který by byl dále rozčleněn na registr sociálních dávek, zdravotního pojištění a ekonomických subjektů. Ministerstvo hospodářství bylo zrušeno a předmětné agendy se ujalo oddělení Úřadu vlády. Milníkem tohoto vývoje byl rok 1996, kdy se k 1. lednu zřídil samostatný Úřad pro státní informační systém⁴⁹. Účelem bylo opět vybudování jednotného státního informačního systému. Jeho pozice však nebyla přívětivá, zákon mu nevymezoval konkrétní kompetence a jednotný nadresortní informační systém se vytvořit nepodařilo.

Dalším pokusem o koordinaci bylo zřízení Rady vlády pro informační politiku (Rada vlády pro SIP) v roce 1998 na základě programového prohlášení vlády ze srpna téhož roku. Mezi body daného programového prohlášení patřil například návrh zákona o kontrole informačních systémů a o rozsahu chráněných osobních údajů. Činností Rady vlády pro SIP bylo sledování, vyhodnocování a koordinace spolupráce mezi jednotlivými resorty při uskutečňování státní informační politiky. Místopředseda vlády pro hospodářskou politiku, jenž stál v čele Rady vlády pro SIP, měl vládě předložit pravidla pro financování

⁴⁸ Dnes portál mesta.obce.cz (<http://mesta.obce.cz/>)

⁴⁹ Zákon č. 272/1996 Sb., kterým se provádějí některá opatření v soustavě ústředních orgánů státní správy České republiky a kterým se mění a doplňuje zákon České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a mění a doplňuje zákon č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv

informačního systému veřejné správy a vytvořit návrh strategického dokumentu Státní informační politika spolu s návrhem na budování ISVS.

V listopadu 1998 se konala Vídeňská konference „Informační společnost přibližující administrativu občanům“. Tématem bylo zefektivnění úlohy veřejné správy a účastníci se shodli na těchto cílech:

- ✓ realizace práva občanů na veřejné informace;
- ✓ široké poskytování veřejných služeb prostřednictvím elektronických prostředků a jejich univerzální dostupnost pro občany;
- ✓ vytvoření partnerství veřejného a soukromého sektoru;
- ✓ dostupnost veřejných informací z cenového hlediska (bezplatné poskytování v originálním formátu);
- ✓ osvojování standardů a nejlepších postupů prostřednictvím panevropských iniciativ (programy 5th Framework, IDA, TEN Telecom, Info 2000);
- ✓ založit informační platformy pro nepřetržitý sběr informací o iniciativách využívajících nové technologie pro veřejné služby.⁵⁰

Za první sjednocenou strategii informační politiky v České republice se považuje dokument Státní informační politika - cesta k informační společnosti (SIP)⁵¹, přijatý usnesením vlády č. 525 z roku 1999. „*Základním cílem státní informační politiky je vybudovat a rozvíjet informační společnost, a tím vytvořit předpoklady zejména pro zlepšení kvality života jednotlivých občanů, zefektivnění státní správy a samosprávy a zkvalitnění podpory rozvoje podnikání. ... Základem úspěchu je partnerství státní správy a samosprávy, občanů, podnikatelské veřejnosti, informačního průmyslu, akademické a výzkumné sféry.*⁵²“ Stát má k tomuto účelu k dispozici prostředky, kterými jsou zejména legislativa, finanční nástroje a rozdělování finančních zdrojů, řízení a sjednocování činnosti skrze orgány státní moci. Na úseku státní informační politiky v té době byla činná Rada vlády pro SIP a jako pomocný orgán Úřad pro státní informační systém.

SIP se zabývala následujícími osmi prioritními oblastmi:

Informační gramotnost. Cílovou skupinou byla jednak veřejnost, jednak úřednický aparát. Zaměření spadalo na vzdělávání a dosažení informační gramotnosti všech občanů.

⁵⁰ Státní informační politika - cesta k informační společnosti. *Vláda České republiky* [online]. [cit. 2018-02-20]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/statni-informacni-politika---cesta-k-informacni-spolecnosti---dokument-2089/>

⁵¹ Tamtéž

⁵² Tamtéž

Informatizovaná demokracie. Byl přijat zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, který deklaroval právo občana na přímý přístup k informacím. Bylo zapotřebí vytvořit portál veřejné správy zajišťující veřejné informační služby. Primární úlohu pro poskytování veřejných informačních služeb, určených pro všechny bez rozdílu, hrály knihovny, pošty a budovy úřadů, kde bylo poskytování těchto informací zpřístupněno veřejnosti. Samozřejmě se dbalo na neporušení soukromí a ochranu osobních dat.

Rozvoj informačních systémů ve veřejné správě požadoval přestavbu veřejné správy, aby byla schopna zefektivnit svoji činnost a zlepšit kvalitu služeb občanům a ekonomickým subjektům pomocí moderních informačních technologií. Jednotlivé ISVS měly být provázány do neveřejné sítě státního informačního systému, stejná data měla být nahraná jednou a pak pouze doplňovaná. Součástí bylo i propojení se samosprávou. Takto integrovaný ISVS umožňoval vytvořit síť kontaktních míst veřejné správy a skrze počítačové sítě kontaktovat veřejnou správu k vyřízení správních agend. Nutností bylo zpracovat zákon o státním informačním systému a o základních registrech a zřídit zvláštní úřad, který by dbal na ochranu osobních údajů. Elektronická správa má vést k oslabení byrokracie a přiblížení veřejné správy občanům.

Komunikační infrastruktura. Její vytvoření bylo důležitým předpokladem rozvoje informační společnosti. Předpokládalo se kompaktní komunikační a aplikační prostředí ISVS.

Důvěryhodnost a bezpečnost informačních systémů a ochrana osobních dat měla být posílena elektronickými identifikátory a zavedením elektronického podpisu.

V oblasti elektronického obchodu bylo potřeba přijmout potřebné právní předpisy a technickoorganizační opatření pro jeho rozvoj a splnit tak podmínky zapojení se do globální ekonomiky. Dále pak zajištění centrální certifikační autority a harmonizace s mezinárodními úmluvami a dalšími právními akty, normami a doporučeními EU, Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj a Světové obchodní organizace.

Transparentní ekonomické prostředí ve veřejné i soukromé sféře. Transparentní podnikatelského prostředí pro podporu podnikání předpokládalo vytvoření veřejného registru ekonomických subjektů. Hospodaření s veřejnými finančními prostředky mělo podléhat kontrole veřejnosti. Výběrová řízení začala být ex lege zveřejňována na internetu.

Informační společnost: stabilní a bezpečná. K realizování zmíněných oblastí je potřeba *„zajištění stabilní existence a vývoje jejích subjektů, objektů i zdrojů na úrovni občanů, produkčních, řídicích a zabezpečovacích institucí a systémů, včetně státní správy a jejích služeb, i existence, vývoje a zdrojů samotné informační a komunikační infrastruktury. Splnění této podmínky není automatické, výstavba informační společnosti však k němu může*

výrazně přispět. *Koncepce a realizace státní informační politiky se proto musí zaměřit i na oblast krizového managementu a životního prostředí, zajištění bezpečnosti a obrany i na širší kontext výstavby informační společnosti a eliminace přežívajících anachronismů ve vztahu k bezpečnostním rizikům, přírodním zdrojům a životnímu prostředí z hlediska kvalitního, harmonického života současné i příštích generací.*^{53,54}

V témže roce byl přijat usnesením vlády č. 1059 další strategický dokument, Koncepce budování informačních systémů veřejné správy⁵⁵ (Koncepce ISVS) jako výsledek meziresortní kooperace. Navazuje na SIP a Koncepci reformy veřejné správy⁵⁶ z roku 1999. Kladla důraz na bezpečnost a úlohu standardů státního informačního systému, přinesla myšlenku využití metody Public Private Partnership (PPP) - partnerství veřejného a soukromého sektoru. Upozorňovala na problémy neřízeného a rychlého vzniku informačních systémů v minulém období (neexistence koncepčního řešení veřejné správy s ohledem na možnosti informačních a komunikačních technologií, absence závazných pravidel meziresortní spolupráce, nedostatečná legislativní podpora využití nových technologií, nedostatečná úroveň veřejné kontroly a tak dále). Cílem byla kompatibilita informačních systémů jednotlivých resortů a získání navzájem propojených základních registrů a přijetí patřičného zákona. Úřad pro státní informační systém a Rada vlády pro SIP plnily nadresortní úkoly zajištění funkčnosti ISVS. Ministerstvo vnitra koordinovalo budování ISVS. Měl být zřízen nezávislý orgán pro ochranu osobních údajů. Za základní registry byl považován registr obyvatel, registr ekonomických subjektů, registr nemovitostí a registr územní identifikace. Správcem měl být jeden státní orgán nesoucí odpovědnost. Počítalo se s vybudováním celorepublikové sítě kontaktních míst veřejné správy, která by do registrů mohla provádět změny jako místa registrační a aktualizací. Další jejich funkcí pak mělo být poskytování informací o veřejné správě a potřebných formulářů. Základní registry nahrazovaly řadu neúplných a překrývajících se registrů. Účelem bylo vytvořit věrohodný aktuální datový zdroj.

Státní informační politika vycházející z dokumentu SIP a Koncepce budování ISVS měla být dále rozpracována akčními plány přibližně každé dva roky. Prvním plánem byl

⁵³ Tamtéž

⁵⁴ Tamtéž

ŠPAČEK, D. *eGovernment: cíle, trendy a přístupy k jeho hodnocení*. V Praze: C.H. Beck, 2012, s. 53-57. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-261-8.

⁵⁵ Koncepce budování informačních systémů veřejné správy, 1999 [online]. [cit. 2018-02-23]. Dostupné z: <https://www.fi.muni.cz/~smid/ISVS.htm>

⁵⁶ Koncepce reformy veřejné správy, 1999. *Senát Parlamentu České republiky* [online]. [cit. 2018-02-23]. Dostupné z http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/webNahled?id_doc=13651&id_var=13503

Akční plán realizace státní informační politiky do konce roku 2002⁵⁷ z roku 2000. Základním cílem bylo vybudování jednotné komunikační infrastruktury veřejné správy (KIVS) a upevnění základních registrů. V rámci rozpočtových priorit se počítalo i s vytvořením předpokládaného portálu veřejné správy, na němž by se prezentovaly informace a poskytovaly elektronické služby. Prioritou té doby tak byla očekávaná realizace výstavby ISVS a následné definování e-slужeb. Součástí akčního plánu byly rámcové programy Informační gramotnost, Elektronický obchod a Elektronická veřejná správa, které představovaly několik projektů, bohužel však bez zcela jasné specifikace. Akční plán byl se SIP provázán snad jen co do výčtu oblastí zájmu.

Rámcový program Informační gramotnost byl rozpracován na tři podoblasti: informační gramotnost, veřejné informační služby knihoven a vzdělávání pracovníků veřejné správy. Elektronický obchod se dělil na zelenou knihu o elektronickém obchodu a akreditační infrastrukturu. Program Elektronická veřejná správa byl rozčleněn nejvíce, a to na oblast veřejných informačních služeb (projekt Integrovaný systém pro podnikání a export, Sbirka listin obchodního rejstříku, Portál veřejné správy), na oblast elektronických služeb veřejné správy (projekty Referenční rozhraní, Komunikační infrastruktura, Bezpečnost informačních systémů ve veřejné správě, Základní registry, Zákonná úprava základních registrů), Identifikace osob s projektem Elektronické identifikátory ve veřejné správě byla další oblastí. Čtvrtá oblast se týkala projektů informačních systémů státní správy a samosprávy (Národní geoinformační infrastruktura, Krizový management, Informační systém strukturálních fondů). Výčet projektů není vyčerpávající. Tyto projekty měly z velké části teprve zabezpečit infrastrukturu a podmínky pro další využití služeb a elektronizaci.

K realizaci vytyčených cílů v jednotlivých dokumentech a k reálnému posunu směřování státu v oblasti elektronizace veřejné správy, stejně tak k budování informační společnosti, bylo přijetí obecného zákona pro tuto problematiku nevyhnutelné. V roce 2000 byl přijat zákon č. 365 Sb., o informačních systémech veřejné správy (zákon o ISVS). Důvodová zpráva zákona v podstatě navazovala na cíle i problémy uvedené ve zmíněných dokumentech. Účel zákona byl spatřován v zefektivnění komunikace mezi ISVS s důrazem na bezpečnost kolujících informací.

Informační činnost zákon o ISVS popsal jako činnost, která začíná získáváním informací a končí likvidací jejich nosičů. Informační systém pak definoval jako „*funkční celek*

⁵⁷ Akční plán realizace státní informační politiky do konce roku 2002, 2000 [online]. [cit. 2018-02-23]. Dostupné z: unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/un-dpadm/unpan040761~1.pdf

nebo jeho část zabezpečující cílevědomou a systematickou informační činnost“, která slouží pro účely výkonu veřejné správy. Za správce označil subjekty veřejné správy, jež určují účel a prostředky na zpracování informací a jež za informační systém odpovídají. Jako informační systém vytvořený za účelem usnadnění dálkového přístupu k informacím z veřejné správy pro veřejnost charakterizoval portál veřejné správy. Konečně i pojem referenčního rozhraní našel v zákoně o ISVS legální definici (dosud byl zmiňován pouze ve strategických dokumentech): „*souhrn právních, technických, organizačních a jiných opatření vytvářejících jednotné integrační prostředí informačních systémů veřejné správy, které poskytuje kvalitní soustavu společných služeb informačních systémů veřejné správy, včetně služeb výměny oprávněně vyžadovaných informací mezi jednotlivými informačními systémy orgánů veřejné správy a dalšími subjekty“*.

Tímto zákonem byl zřízen Úřad pro veřejné informační systémy, který měl postavení ústředního správního úřadu v oblasti budování a rozvoje ISVS. Nahradil tak Úřad pro státní informační systém. K jeho úkolům patřilo kupříkladu zpracovávání strategických dokumentů, vytváření a správa portálu veřejné správy. Spolupracoval s Radou vlády pro SIP. Nicméně i tento úřad byl ve slabším postavení ve vztahu k ministerstvům, zejména vůči resortu vnitra a práce a sociálních věcí.

Elektronizaci napomohlo též přijetí zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu. Tento zákon ovlivnil například i tehdejší občanský zákoník, správní řád, občanský soudní řád, trestní řád a soudní řád správní. Upravoval náležitosti elektronických podpisů (e-podpis) a podmínky pro poskytovatele certifikátů s e-podpisem spojených. Diferencoval e-podpis a zaručený e-podpis, certifikát a kvalifikovaný certifikát. V oblasti veřejné správy přikazoval užívání zaručených e-podpisů spolu s kvalifikovanými certifikáty vydanými akreditovanými poskytovateli certifikačních služeb. Dozor vykonával Úřad pro ochranu osobních údajů, který byl zřízen zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů. Provděcí nařízení vlády č. 304 z roku 2001 stanovovalo orgánům státní moci povinnost zřídit elektronickou podatelnu pro příjem a odesílání datových zpráv.

Ke stěžejním zákonům v oblasti e-governmentu přijatých v rozmezí let 1999 - 2000 můžeme tedy jistě zařadit:

- ✓ zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím;
- ✓ zákon č. 28/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek;

- ✓ zákon č. 29/2000 Sb., o poštovních službách a o změně některých zákonů;
- ✓ zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů;
- ✓ zákon č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích a o změně dalších zákonů;
- ✓ zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu);
- ✓ zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů.

Akční plán realizace státní informační politiky z roku 2000 byl v roce 2002 novelizován a prodloužen do konce roku 2003, jelikož rozpočtová situace v roce 2002 nedovolovala jeho splnění v původním termínu. Zakomponoval se do něho přijatý zákon o ISVS, zřízení Úřadu pro veřejné informační systémy a iniciativa eEurope+⁵⁸. Termín přijetí zákonné úpravy týkající se základních registrů prodloužil do roku 2003 a jednotlivé základní registry pak měly být vybudovány do konce roku 2005. Ministerstvo vnitra dostalo za úkol do konce roku 2003 zajistit „informatizaci a internetizaci“ obcí, u krajů byl termínem konec roku 2006. Vytvoření KIVS mělo proběhnout do konce roku 2005. Byl novelizován zákon o e-podpisu, který nově zavedl elektronickou značku, kvalifikovaný systémový certifikát k jejich vydávání, kvalifikované časové razítko a elektronickou veřejnou listinu mající stejné právní účinky jako podoba papírová.

V roce 2002 byl zahájen projekt e-tržiště⁵⁹, jenž měl přispět k transparentnějšímu nakládání s finančními zdroji ze státního rozpočtu na veřejné zakázky malého rozsahu.⁶⁰

⁵⁸ Usnesení vlády České republiky ze dne 25. dubna 2001 č. 405 k návrhu na připojení České republiky k Akčnímu plánu eEurope+ kandidátských zemí střední a východní Evropy
Usnesení vlády České republiky ze dne 13. června 2001 č. 594 k Národnímu akčnímu plánu eEurope+ (Česká republika)

Iniciativa eEurope+ „odráží přednostní úkoly a cíle plánu eEurope, ale obsahuje i opatření, které se týkají specifických potřeb kandidátských zemí. Neměla by být vnímána jako náhrada nebo překážka v jednání o přistoupení. Akční plán eEurope+, podobně jako eEurope, usiluje o urychlení reformy a modernizace ekonomik kandidátských zemí, podněcuje ke zvyšování kapacity a budování institucí a zlepšení celkové konkurenceschopnosti, ale obsahuje i opatření, zaměřená na určité poměry v kandidátských zemích.“ Cíl 0: urychlená realizace základních stavebních prvků informační společnosti, cíl 1: levnější, rychlejší, bezpečný internet, cíl 2: investice do lidí a dovedností, cíl 3: podpora používání internetu (podle eEUROPE 2003 Společný program k realizaci informační společnosti v Evropě - Akční plán připravený kandidátskými státy s přispěním Evropské komise, 2001, s. 35-36. [online]. [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: sdruk.mlp.cz/data/xinha/sdruk/ks2001/2001-0-035.pdf).

⁵⁹ Usnesení vlády České republiky ze dne 26. června 2002 č. 683 o opatřeních ke koordinovanému vynakládání finančních prostředků na informační a komunikační technologie

⁶⁰ ŠPAČEK, D. *eGovernment: cíle, trendy a přístupy k jeho hodnocení*. V Praze: C.H. Beck, 2012, s. 57-69. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-261-8.

Další zlomovou událostí ve vývoji e-governmentu v České republice bylo zřízení ministerstva informatiky (MI) zákonem č. 517/2002 Sb., kterým se provádějí některá opatření v soustavě ústředních orgánů státní správy a mění některé zákony. K 1. lednu 2003 na něj přešly kompetence v oblasti informační společnosti do té doby vykonávané Úřadem pro veřejné informační systémy, který byl v souvislosti s touto organizační změnou zrušen. Dále převzalo kompetence od ministerstva dopravy a spojů v oblasti telekomunikací na úseku spojů a agendu e-podpisu od Úřadu pro ochranu osobních údajů. Působnost MI byla dána zákonem o ISVS a zákonem o telekomunikacích č. 151/2000 Sb. MI se tak považovalo za ústřední orgán státní správy v sektoru informačních a komunikačních technologií, telekomunikace a poštovních služeb a za koordinátora rozvoje e-governmentu u nás. Jeho úkolem bylo zpracování strategických dokumentů týkajících se ISVS, vytvoření a správa portálu veřejné správy. Neslo zodpovědnost mimo jiné za stanovní principů a zásad regulace telekomunikačního trhu. Bylo orgánem udělujícím akreditaci ke statusu akreditovaného poskytovatele certifikačních služeb v oblasti e-podpisu a zakladatelem státního podniku Česká pošta. Působilo jako regulační orgán na trhu poštovních služeb.

MI vytvořilo nový koncept Státní informační a komunikační politika (SIKP) e-Česko 2006⁶¹. Česká republika již byla členem EU a tato koncepce nenavazovala jen na předešlé „domácí“ strategické dokumenty, ale i na evropskou koncepci eEurope 2005. Usnesením vlády ze dne 17. března 2004 č. 237 o Postupu a hlavních směrech reformy a modernizace ústřední státní správy, obsahující vyřešení gesce a organizačního zabezpečení přešla agenda koordinace reformy a modernizace z ministerstva vnitra na Úřad vlády.

K prioritám SIKP patřily dostupné a bezpečné komunikační služby, informační vzdělanost, moderní veřejné služby on-line (zahrnující oblast e-governmentu, e-learningu a e-zdravotnictví) a dynamické prostředí pro elektronické podnikání. Vzhledem k dynamice vývoje v oblasti informačních a komunikačních technologií si vláda předsevzala, že se zaměří na:

- ✓ budování moderních a bezpečných služeb veřejné správy dostupných on-line;
- ✓ pokračování liberalizace sektoru elektronických komunikací s cílem zajistit efektivní konkurenční prostředí, které povede ke snížení cen služeb a podpoře investic;
- ✓ podporu rozšíření vysokorychlostního přístupu k internetu a zajištění jeho dostupnosti pro všechny skupiny obyvatelstva;

⁶¹ Státní informační a komunikační politika (SIKP) e-Česko 2006, 2003 [online]. [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: <http://www.culturenet.cz/res/data/002/000269.pdf>

- ✓ pokračování legislativního zakotvení informační společnosti tam, kde je to vhodné;
- ✓ podporu zvyšování počítačové gramotnosti obyvatelstva;
- ✓ podporu rozvoje elektronického podnikání vytvářením vhodných technologicky neutrálních podmínek.

Portál veřejné správy byl poprvé spuštěn v září 2003 nejprve jako testovací veřejná verze na adrese portal.gov.cz. Měl část informační a transakční a interní sekci. V říjnu následujícího roku byla spuštěna jeho oficiální verze. Nabízel podrobný adresář veřejné správy, platnou legislativu a řešení životních situací. Zaměstnanci České správy sociálního zabezpečení mohli podávat měsíční výkazy a zaměstnavatelé skrze něj mohli každoročně posílat České správě sociálního zabezpečení ukončené evidenční listy důchodového pojištění svých zaměstnanců.⁶²

Co se legislativních změn týče, je vhodné uvést zejména přijetí nového správního řádu (zákon č. 500/2004 Sb.), který již počítal s možností doručování písemností na elektronickou adresu, přičemž za okamžik doručení se považoval okamžik, kdy adresát potvrdil přijetí dokumentu zprávou se zaručeným e-podpisem. Podání se mohla začít podávat elektronickou cestou, byly stanoveny podmínky. Pozornost spadala i na e-podatelný. Orgány veřejné moci je byly povinny zřídit, případně zajistit příjem a odesílání zpráv přes e-podatelnu jiného orgánu prostřednictvím veřejnoprávních smluv s obcemi s rozšířenou působností, do jejíhož správního obvodu patřily. Další novinkou bylo zavedení úřední desky umožňující dálkový přístup. Významnou roli sehrála i novela zákona o ISVS a souvisejících právních předpisů provedená zákonem č. 81/2006 Sb., která přinesla rozšíření služeb Portálu veřejné správy a zvětšila okruh subjektů oprávněných vydávat ověřené výstupy z ISVS (notáři, Hospodářská komora České republiky, držitelé poštovní licence). Na základě toho byly formulovány přísnější požadavky na řízení informačních systémů. V roce 2006 nabyly účinnosti nový zákon o veřejných zakázkách č. 137 Sb. a koncesní zákon č. 139 Sb., jež umožnily elektronické zadávání veřejných zakázek v plném rozsahu. MI začalo vydávat namísto standardů metodické pokyny a vyhlášky. V roce 2006 došlo ke spuštění projektu eGON, který bude spolu se svými součástmi popsán v následující kapitole.

Na základě politických změn druhé poloviny roku 2006 došlo k mnoha přeměnám. S účinností od 1. června 2007 bylo zrušeno MI. Usnesením vlády ze dne 20. září 2006 č. 1085

⁶² Tamtéž, s. 4-7

ŠPAČEK, D. *eGovernment: cíle, trendy a přístupy k jeho hodnocení*. V Praze: C.H. Beck, 2012, s. 69-71. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-261-8.

byl přijat soubor opatření pro urychlení rozvoje e-governmentu v České republice. Působnost, která byla stanovena zvláštními zákony (vyjma oblasti elektronických komunikací a poštovních služeb, které přešly na ministerstvo práce a obchodu), přešla na ministerstvo vnitra. Věci týkající se veřejných dražeb připadly do gesce ministerstva pro místní rozvoj. Na základě změny kompetenčního zákona dostalo ministerstvo vnitra obecnou koordinační úlohu v oblasti informačních a komunikačních technologiích. Pomáhala mu Rada vlády pro informační společnost. Prioritou tohoto období bylo zjednodušení komunikace občanů s úřady a možnost vyřídit veškeré záležitosti správní agendy z jednoho kontaktního místa.⁶³

Důležitý strategický dokument Efektivní veřejná správa a přátelské veřejné služby - Strategie realizace Smart Administration v období 2007 - 2015⁶⁴ (Strategie SA) byl přijat usnesením vlády ze dne 11. července 2007 č. 757 o strategii Efektivní veřejná správa a přátelské veřejné služby. Globálním cílem bylo podpoření socioekonomického růstu České republiky a zvýšení kvality života občanů prostřednictvím zefektivnění fungování veřejné správy a veřejných služeb. Ke strategickým cílům patřilo například:

- ✓ *zkvalitnit tvorbu a implementaci politik pomocí racionalizace administrativních procedur s cílem zajistit jejich větší efektivitu a transparentnost a pomocí minimalizace byrokratických prvků uvnitř veřejné správy (organizační re-engineering zahrnující přezkoumání stávajících struktur a agend a redesigning kompetencí a funkcí);*
- ✓ *zlepšit a zjednodušit regulatorní prostředí a vytvořit atraktivní prostředí pro podnikatele, domácí i zahraniční investory;*
- ✓ *zefektivnit činnost úřadů veřejné správy, snížit finanční nároky na chod administrativy a zajistit transparentní výkon veřejné správy (zavést systémy řízení kvality a sledování výkonnosti na úřadech veřejné správy, vytvořit centrální registry veřejné správy tak, aby bylo možné bezpečné sdílení dat orgány veřejné moci a zároveň byl občanům umožněn oprávněný přístup k údajům vedeným v těchto registrech, zavést jednotný systém řízení lidských zdrojů ve veřejné správě, jasně nastavit motivační prvky a odpovědnost úředníků, prosazovat moderní vzdělávací a náborovou politiku, důsledně prosazovat preventivní i represivní opatření v boji s korupcí);*

⁶³ ŠPAČEK, D. *eGovernment: cíle, trendy a přístupy k jeho hodnocení*. V Praze: C.H. Beck, 2012, s. 74-77. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-261-8.

⁶⁴ Efektivní veřejná správa a přátelské veřejné služby - strategie realizace Smart Administration v období 2007 - 2015, 2007 [online]. [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://www.smartadministration.cz/clanek/cile-smart-administration.aspx>

- ✓ přiblížit veřejné služby občanovi, zajistit jejich maximální dostupnost a kvalitu (prosazovat e-government s důrazem na bezpečný a jednoduchý přístup k veřejným službám prostřednictvím sítě internetu, připravit právní úpravu, která zajistí elektronizaci procesních úkonů ve veřejné správě, zrovnoprávní formu listinnou s formou elektronickou, umožní bezpečnou komunikaci mezi úřady a veřejností a optimalizuje interní procesy veřejné správy s využitím informačních komunikačních technologií, vybudovat síť kontaktních míst veřejné správy, univerzálního místa pro fyzické a právnické osoby, kde bude možné z jednoho místa činit veškerá podání vůči orgánům veřejné správy, získávat veškeré ověřené údaje vedené v dostupných centrálních registrech a evidencích a získávat informace o průběhu všech řízení, která jsou s danou osobou či o jejich právech a povinnostech orgány veřejné moci vedena;
- ✓ zkvalitnit činnost justice (zavést systém elektronické justice včetně dokončení všech návazných projektů vedoucích k zefektivnění práce justice a zlepšení komunikace justice jak s odbornou, tak i laickou veřejností).⁶⁵

Strategii SA dále rozpracovávaly dokumenty Strategie rozvoje služeb pro informační společnost⁶⁶ a Strategie implementace e-Governmentu v území⁶⁷ z roku 2008. Byly přijaty dva očekávané a stěžejní zákony. Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů (zákon o e-governmentu) s účinností od 1. července 2009 přinesl do českého právního řádu nové právní nástroje - datové schránky, informační systém datových schránek, autorizovanou konverzi dokumentů. Tyto instituty měly veliký význam v oblasti komunikace veřejnosti s veřejnou správou. Pro další vývoj českého e-governmentu pak bylo důležité, že tento zákon dal elektronickým a papírovým dokumentům stejnou právní sílu. Vizí byl rychlejší, spolehlivější a levnější výkon veřejné správy.⁶⁸ Druhým byl zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech s účinností od 1. července 2010.

Strategie SA pohlíží na veřejnou správu jako na hexagon, jehož jednotlivé vrcholy vyobrazují klíčové oblasti pro efektivitu veřejné správy.

⁶⁵ Tamtéž, s. 57-58

⁶⁶ Strategie rozvoje služeb pro informační společnost, 2008 [online]. [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/strategie_rvis_final4301.doc

⁶⁷ Strategie implementace e-Governmentu v území, 2008 [online]. [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <https://www.smartadministration.cz/soubor/5-08strategie-egov-v1-2-pdf.aspx>

⁶⁸ Článek „Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů“, 2009. *eAdvokacie* [online]. [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://www.e-advokacie.cz/cs/clanky/zakon-o-elektronickych-ukonech-a-autorizovane-konverzi-dokumentu>

Obr. č. 3: Hexagon efektivní veřejné správy

Zdroj: *Hexagon efektivní veřejné správy*, Smart Administration. Dostupné z: <http://www.smartadministration.cz/clanek/hexagon-efektivni-verejne-spravy.aspx>

Posledním zmíněným strategickým dokumentem bude Strategický rámec rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014-2020⁶⁹. Vláda jej schválila svým usnesením ze dne 27. srpna 2014 č. 680 ke Strategickému rámci rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014 - 2020 a o zřízení Rady vlády pro veřejnou správu. Stanovuje další směřování pro rozvoj a modernizaci veřejné správy a e-governmentu po realizaci strategie SA. Důraz klade na kvalitu služeb poskytovaných veřejnou správou, na efektivitu čerpání finančních prostředků ze státního rozpočtu a na plnění předběžných podmínek pro možnost čerpání ze strukturálních a investičních fondů Evropské unie v programovém období 2014 - 2020. Bere přitom v potaz další strategické dokumenty. Jednak z úrovně unijní (Evropa 2020), jednak z národní (Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR 2012-2020 a Národní program reformů České republiky 2014). Jak je z tohoto usnesení zřejmé, byla jím zřízena Rada vlády pro veřejnou správu⁷⁰. Globálním cílem tohoto dokumentu je zvýšení kvality, efektivitu a transparentnosti veřejné správy záměrnými zásahy do jejích slabých míst

⁶⁹ Strategický rámec rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014-2020. *Ministerstvo vnitra České republiky*, 2014 [online]. [cit. 2018-03-02]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/strategicky-ramec-rozvoje.aspx>

⁷⁰ Její hlavní náplní práce je „poskytovat vládě vědomostní základnu zejména pro její rozhodování v koncepčních otázkách rozvoje, organizace a působnosti veřejné správy tak, aby bylo dosaženo větší provázanosti a koordinace resortních a národních projektů, projektů financovaných či kofinancovaných z jiných než národních zdrojů a dalších činností, procesů a metod v oblasti veřejné správy“ (podle Strategický rámec rozvoje. Rada vlády pro veřejnou správu. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2018-03-02]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/strategicky-ramec-rozvoje.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>).

skrze principy dekoncentrace, decentralizace a subsidiarity. Konkrétními strategickými cíli jsou pak Modernizace veřejné správy, Revize a optimalizace výkonu veřejné správy v území a Zvýšení dostupnosti a transparentnosti veřejné správy prostřednictvím nástrojů eGovernmentu.⁷¹

Závěrem podkapitoly je nutno uvést, že nejde o absolutní popis vývoje českého e-governmentu, jsou zde zaznamenány pouze některé vývojové úseky, legislativní změny a strategické dokumenty.

2.5 Současný stav - institucionální zajištění a legislativa, informační společnost v číslech

2.5.1 Ministerstvo vnitra, Rada vlády pro informační společnost

Na základě § 12 kompetenčního zákona je Ministerstvo vnitra České republiky (MV) ústředním orgánem státní správy pro vnitřní věci, podle písm. n) pak konkrétně pro elektronickou identifikaci a služby vytvářející důvěru a písm. o) pro oblast informačních systémů veřejné správy. Tato působnost je pak dále specifikována ve zvláštních zákonech. Odst. 6 § 12 dále ustanovuje MV za koordinátora pro informační a komunikační technologie.

Například zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů pověřuje MV v § 2 odst. 2 zřizováním a správou datových schránek a v § 14 odst. 2 jmenuje MV správcem informačního systému datových schránek. Zákon o ISVS v § 4 odst. 1 ukládá MV ve spolupráci s orgány veřejné správy povinnost podle písm. a) vyhledávat, zpracovávat, ukládat a vytvářet nové informace, které jsou znalostní základnou pro kvalitní vytváření a rozvoj ISVS, písm. b) zpracovávat návrhy strategických dokumentů v oblasti ISVS, a to i z hlediska bezpečnosti těchto systémů, a předkládat tyto dokumenty vládě, sledovat a analyzovat informační potřeby veřejné správy a stav ISVS, písm. f) zajišťovat tvorbu metodických pokynů pro výkon odborných činností spojených s vytvářením, správou, provozem, užíváním a rozvojem ISVS, písm. h) vytvářet a spravovat veřejně přístupný ISVS, který obsahuje základní informace o dostupnosti a obsahu zpřístupněných ISVS, písm. k) koordinovat a vytvářet podmínky pro činnost kontaktních míst veřejné správy a tak dále. Samotné MV pak kontroluje u orgánů veřejné správy dodržování povinností stanovených zákonem o ISVS, vykonává působnost stanovenou zákonem o ISVS v oblasti

⁷¹ Strategický rámec rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014-2020. *Ministerstvo vnitra České republiky*, 2014, s. 9. [online]. [cit. 2018-03-02]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/strategicky-ramec-rozvoje.aspx>

akreditace a atestací, ukládá správní tresty za přestupky, vydává Věstník ministerstva. Tyto a další činnost vymezuje § 4 odst. 2 zákona o ISVS.

Jak je zřejmé, v některých činnostech MV spolupracuje s dalšími orgány státní správy, ale i samosprávy. MV není výlučným správcem všech ISVS. Zejména systémy sloužící pro výkon vlastní působnosti správních orgánů si tyto orgány spravují samy, avšak v souladu s příslušnými zákony. MV tak plní svoji funkci koordinátora, určuje hranice a udává směr rozvoje na úseku informačních a komunikačních technologií. Zároveň provádí kontrolu.

Při MV vznikl odbor Hlavního architekta eGovernmentu, který má nadresortní působnost. Je pověřen koordinací a vedením rozvoje e-governmentu napříč celou veřejnou správou a nese za to odpovědnost. Vykonává některé povinnosti namísto MV podle zákona o ISVS. Hlavními úkoly jsou pro názornost například stanovování architektonických a dalších standardů pro digitalizaci veřejné správy a podpora zvyšování digitálních schopností jednotlivých orgánů veřejné správy prostřednictvím vyhledávání a sdílení osvědčené praxe, působení jako centrum digitálních expertíz, včetně podpory objevování nových myšlenek a rozvojových záměrů, řízení rozvoje sdílených služeb e-governmentu a jejich efektivního využívání, připomínkování veškeré nové legislativy na soulad s digitálními požadavky a vizí veřejné správy 21. století a výkon Pracovního výboru pro architekturu a strategii zřízeného v rámci Rady vlády pro informační společnost.⁷²

Rada vlády pro informační společnost (Rada vlády pro IS) byla zřízena na základě usnesení vlády ze dne 24. listopadu 2014 č. 961. Je to „*stálý odborný poradní iniciační a koordinační orgán vlády pro reformu veřejné správy v oblasti rozvoje digitálních služeb ve veřejné správě, pro oblast eGovernmentu a využití informačních a komunikačních technologií ve veřejné správě, oblast reformy veřejné správy, oblast informační společnosti a další oblasti digitální agendy*“⁷³. Má rozvíjet oblasti zájmu stanovené evropskými a národními strategickými dokumenty současného programového období 2014 - 2020. Co se týče dokumentu Strategický rámec rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014-2020, podílí se na implementaci strategického cíle č. 3 Zvýšení dostupnosti a transparentnosti veřejné správy prostřednictvím nástrojů eGovernmentu. Pro výkon svých kompetencí vytvořila několik pracovních výborů (Stálý pracovní výbor pro architekturu a strategii, Stálý pracovní výbor pro udržitelnost provozu ICT a nákup zboží a služeb v oblasti ICT,

⁷² Agenda odboru Hlavního architekta eGovernmentu. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/agenda-odboru-hlavniho-architekta-egovernmentu.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>

⁷³ Rada vlády pro informační společnost. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/rada-vlady-pro-informacni-spolecnost.aspx>

Stálý pracovní výbor pro Národní koordinaci rozvoje sítí nové generace a Stálý pracovní výbor pro digitálně přívětivou legislativu). Společný řídicí výbor pro eGovernment a služby informační společnosti ve veřejné správě slouží pro spolupráci Rady vlády pro IS s Radou vlády pro veřejnou správu. Napomáhá k jejich propojenosti a přenosu informací mezi nimi. Pracovní skupina Rady vlády pro IS pro jednací řízení bez uveřejnění je činná v oblasti nadlimitních veřejných zakázek.⁷⁴

2.5.2 *Legislativní rámec*

Aktuální právní úprava e-governmentu v České republice se vyznačuje poměrně velkou rozříštěností. Bezpochyby se opírá o ústavní základy v Ústavě ČR a Listině ZPS, jakožto právních předpisech s nejvyšší právní silou. Dále pak tuto oblast upravují normy zákonné a nejpočetnější část tvoří podzákonné právní předpisy, které zákony rozvádějí a specifikují. Mezi stěžejní zákony a podzákonné normy e-governmentu patří (jedná se o demonstrativní výčet právních norem ve znění pozdějších předpisů):

- ✓ zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím;
- ✓ zákon č. 29/2000 Sb., o poštovních službách a o změně některých zákonů;
- ✓ zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů;
- ✓ zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů;
- ✓ zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích);
- ✓ zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů;
- ✓ vyhláška č. 193/2009 Sb., o stanovení podrobností provádění autorizované konverze dokumentů;
- ✓ vyhláška č. 194/2009 Sb., o stanovení podrobností užívání a provozování informačního systému datových schránek;
- ✓ zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech;
- ✓ vyhláška č. 359/2011 Sb., o základním registru územní identifikace, adres a nemovitostí;
- ✓ zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů;

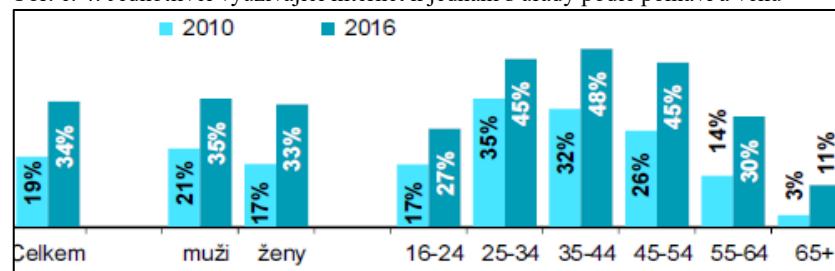
⁷⁴ Tamtéž

- ✓ vyhláška č. 528/2006 Sb., o formě a technických náležitostech předávání údajů do informačního systému, který obsahuje základní informace o dostupnosti a obsahu zpřístupněných informačních systémů veřejné správy (vyhláška o informačním systému o informačních systémech veřejné správy);
- ✓ nařízení vlády č. 594/2006 Sb., o přepisu znaků do podoby, ve které se zobrazují v informačních systémech veřejné správy;
- ✓ vyhláška č. 64/2008 Sb., o formě uveřejňování informací souvisejících s výkonem veřejné správy prostřednictvím webových stránek pro osoby se zdravotním postižením (vyhláška o přístupnosti);
- ✓ zákon č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti a o změně souvisejících zákonů (zákon o kybernetické bezpečnosti);
- ✓ vyhláška č. 316/2014 Sb., o bezpečnostních opatřeních, kybernetických bezpečnostních incidentech, reaktivních opatřeních a o stanovení náležitostí podání v oblasti kybernetické bezpečnosti (vyhláška o kybernetické bezpečnosti);
- ✓ vyhláška č. 317/2014 Sb., o významných informačních systémech a jejich určujících kritériích;
- ✓ zákon č. 250/2017 Sb., o elektronické identifikaci (účinnost od 1. července 2018).

2.5.3 Informační společnost v číslech

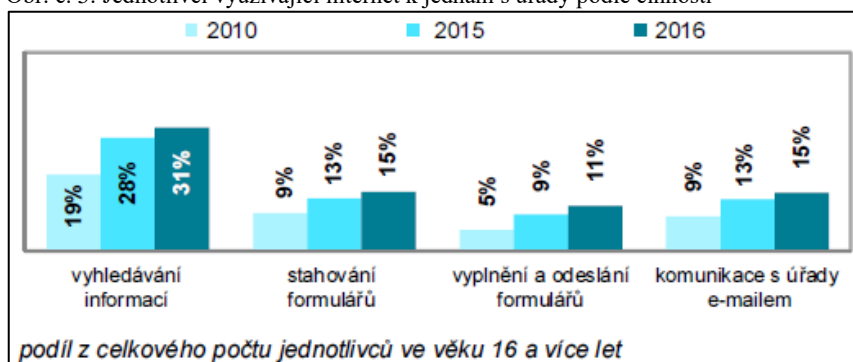
Český statistický úřad (ČSÚ) začal informace o vývoji informační společnosti vydávat v roce 2007. Poslední zveřejněný dokument je z roku 2017 a shrnuje informace za rok 2016. Zaměřuje se na telekomunikační a internetovou infrastrukturu, domácnosti, jednotlivce, podniky, veřejnou správu, vzdělávání a digitální dovednosti a zdravotnictví ve vztahu k informačním technologiím. Následující obrázky se budou týkat jednotlivců, kteří při jednání s úřady využívají internet.

Obr. č. 4: Jednotlivci využívající internet k jednání s úřady podle pohlaví a věku

Zdroj: Informační společnost v číslech - 2017. Český statistický úřad. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/informacni-spolecnost-v-cislech-2014-2016>

Obr. č. 5: Jednotlivci využívající internet k jednání s úřady podle činnosti

Zdroj: Informační společnost v číslech - 2017. Český statistický úřad. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/informacni-spolecnost-v-cislech-2014-2016>

Obr. č. 6: Jednotlivci využívající v roce 2016 internet k jednání s úřady

	Celkem	ke stahování formulářů	k on-line vyplnění a odeslání formulářů
Celkem 16+	34,0	14,8	11,3
Celkem 16–74	36,7	16,1	12,3
podle pohlaví			
muži 16+	34,8	16,3	12,7
ženy 16+	33,2	13,4	10,0
podle věkových skupin			
16–24 let	26,7	8,3	6,7
25–34 let	45,5	19,9	14,6
35–44 let	48,2	24,2	17,2
45–54 let	44,5	19,3	15,8
55–64 let	29,9	12,9	10,6
65+	11,3	3,7	3,0
podle dokončeného vzdělání (25+)			
základní	6,3	1,6	0,8
střední bez maturity	22,8	7,7	5,9
střední s maturitou	45,1	20,9	15,1
vysokoškolské	59,5	31,5	25,8
podle specifické skupiny populace			
ženy na rodičovské dovolené	46,6	21,0	14,5
studenti 16+	24,3	8,4	6,0
starobní důchodci	11,4	3,1	2,5

podíl z celkového počtu jednotlivců v dané socio-demografické skupině

Zdroj: Informační společnost v číslech - 2017. Český statistický úřad. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/informacni-spolecnost-v-cislech-2014-2016>

Z obrázků vyplývá, že v roce 2016 využila internet ke komunikaci s veřejnou správou více než třetina jednotlivců starších 16 let. Oproti roku 2010 využilo internet k tomuto účelu o 14 % více mužů a o 16 % více žen. Největší nárůst byl zaznamenán ve věkové skupině od 45 do 54 let (19 %). Nejvíce se internet využívá pro vyhledávání informací. V roce 2010 vyhledávalo informace týkajících se správních agend na internetu 19 % z celkového počtu jednotlivců starších 16 let, v roce 2016 už to bylo 31 %. Stahování formulářů využilo v roce 2010 9 % jednotlivců, v roce 2016 15 %. Stejný poměr platí pro e-mailovou komunikaci s úřady. Co se týče vyplnění a odeslání formulářů prostřednictvím internetu, v roce 2010

využilo tuto službu 5 %, v roce 2016 narostl počet na 11 %. Vidíme zde tedy mírné zlepšení, avšak tento stav nelze považovat za uspokojivý. Česká republika se v této oblasti drží značně pod evropským průměrem.

2.5.4 Portál veřejné správy

Portál veřejné správy⁷⁵ (PVS) nabízí snadnou cestu k nalezení snad veškerých informací a služeb veřejné správy. Veřejně přístupné informace týkající se veřejné správy, zákony, formuláře pro elektronická podání, Národní katalog otevřených dat, Registr smluv, návody na řešení životních situací se vztahem k orgánům veřejné moci, odkaz na portál datových schránek a Czech POINT nalezne široká veřejnost na jednom místě. PVS slouží i pro potřeby státní správy a samosprávy, státním a soukromým organizacím, podnikatelům a cizincům. Dělí se tedy na sekci pro občany, podnikatele, cizince a orgány veřejné správy.

Služby pro orgány veřejné moci obsahují návody a formuláře, prostřednictvím nichž orgány samy publikují povinně zveřejňované informace. Pro vyhledávání informací z databáze legislativních norem a zákonů slouží právní informační systém ASPI. Zveřejněné sbírky předpisů a metodických pokynů nalezneme ve Věstnících vždy s informací, který ústřední správní orgán či jiná instituce jej publikovala, s datem účinnosti. Životní situace představují strukturované návody pro řešení správních záležitostí. Za správnost návodu vždy ručí ten který orgán. U každé životní situace občan nalezne odkaz přímo na konkrétní orgán, kde jsou publikované všechny orgánem řešené životní situace, a jím připravené elektronické formuláře k elektronickému podání.⁷⁶

⁷⁵ <https://portal.gov.cz/obcan/>

⁷⁶ Portál veřejné správy. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/portal-verejne-spravy.aspx>

3 Elektronické služby e-governmentu - eGON

3.1 Projekt eGON

Projekt eGON započal ideou vykonávat e-government nejen ve smyslu jakéhosi obecného přístupu do veřejné správy, ale jako základní výkon veřejné správy jako celku s cílem umožnit jeho uživatelům efektivně vyřizovat své správní záležitosti tak, jak to může a má správně uchopený e-government umožňovat. Autoři chtěli toto nejednoznačné, a nesrozumitelné téma e-governmentu přiblížit veřejnosti (odborné, samotným úředníkům a především veřejnosti laické) zcela jednoduchým, srozumitelným a atraktivním způsobem. Bylo zapotřebí vytvořit fungující infrastrukturu umožňující propojení jednotlivých součástí veřejné správy a zároveň začít ty propojené součásti a systémy skutečně používat. Zde vzniklo heslo „Obíhat úřady mají data, ne občan“. Vhodné legislativní prostředí tomu bylo podmínkou. Tento nápad se do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky dostal v roce 2007, avšak celý příběh začal mnohem dříve.

Několik tisíc ISVS se vzalo a „obklíčilo“ v každé jejich struktuře ze dvou konců, zezadu a zepředu. První případ znamenal propojení ISVS skrze systém základních registrů. Informace z jednoho systému jsou tak k dispozici ostatním, není nutná dvojitá registrace. Druhý způsob představuje klientská rozhraní jednotlivých ISVS, konkrétně dvě. Asistované klientské místo (Czech POINT, občan získá nejžádanější výpisy na jednom místě) a datové schránky (úřady musí přijímat elektronickou komunikaci). Úplná elektronická podání jsou žádoucím stavem. Inteligentní formuláře by si samy předvplňovaly již známé údaje, nemusely by se vypisovat stále dokola.

Za cíl lze tedy považovat, aby jednotlivé ISVS „*uměly přijímat data ze samoobsluhy přes datovou schránku, uměly přijímat formuláře přes Czech POINTy, uměly ověřovat identitu proti základním registrům s využitím občanského průkazu, uměly publikovat některá data pro ostatní a uměly od všech ostatních systémů data přijímat, včetně dat od základních registrů*“⁷⁷.

Úspěšnost tohoto projektu je dána strukturovanou strategií, kterou autoři projektu vytvořili. Ondřej Felix, hlavní architekt e-governmentu v České republice, v rozhovoru z dubna 2014 uvedl, že připravili 120 strategických projektů, 30 výzev, 6 300 projektů za přibližně 650 milionů eur. Současně se v letech 2007 - 2013 podíleli na legislativních

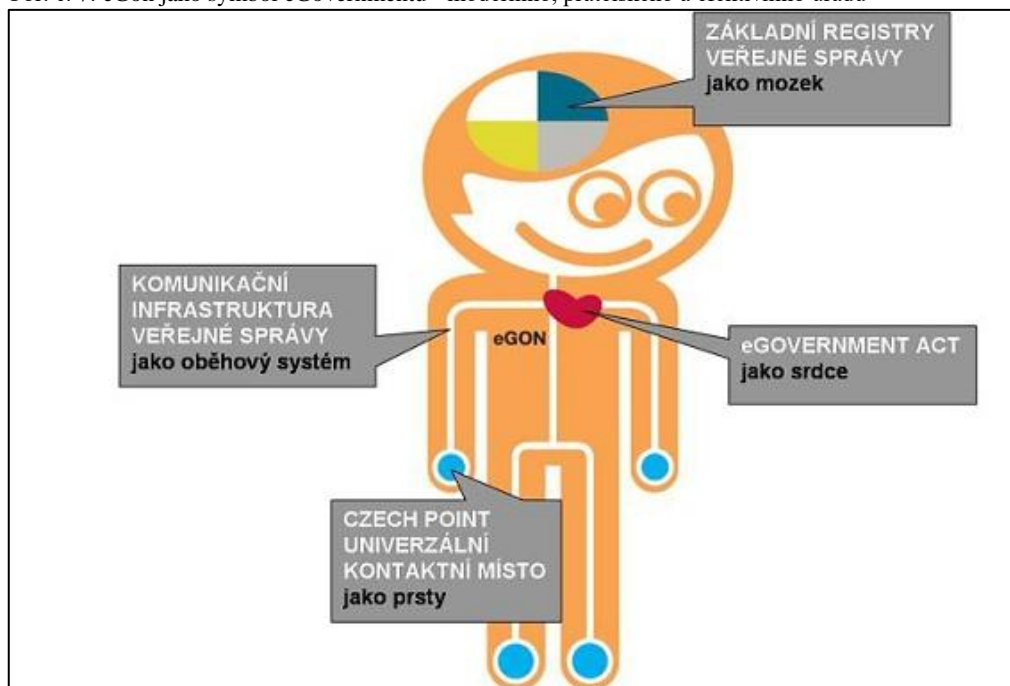
⁷⁷ FELIX, O., J. KAUCKÝ, J. KOLÁŘ, et al. *Jak se (z)rodil eGON: reforma a elektronizace veřejné správy*. Praha: CEVRO Institut, 2015, s. 19. ISBN 978-80-87125-28-1.

změnách. Autoři tedy nezačínali takzvaně od nuly, ale projekt měl strategie, cíle. Existovaly základní registry a e-identita, univerzální kontaktní místa, program měl digitalizaci a bezpečnou elektronickou komunikaci.

Bylo myšleno i na transparentnost a rychlost e-governmentu. V roce 2015 dostali všichni vlastníci datových schránek poprvé automaticky výpis o tom, kdo, co a kdy si o nich v předešlém roce zjišťoval. Tyto vlastnosti základních registrů podpořil omezený počet editorů. Jen málo osob může údaje měnit, zbytek je pouze čte. Změny jsou pro celou veřejnou správu viditelné do 24 hodin.

Za důležité projekty doby „před-eGONovské“ lze považovat zprovoznění Portálu veřejné správy a zavedení e-podpisu, zároveň analýzu všech projektů e-governmentu do roku 2006 a potřeb klientů veřejné správy a zajištění hardwarového vybavení úřadů. Autoři eGONa spatřují jedinečnost a průlomovost svého projektu oproti projektům předešlým (a často neúspěšným) v tom, že se věnují vytvoření prostředí efektivního sdílení dat právě uvnitř samotné veřejné správy. Vždyť právě stát je ručitelem existence fyzické identity každého jednotlivce po celý život. Přiděluje rodné číslo, vydává občanské průkazy a tak dále. Právě proto musí být schopný umět tyto údaje sdílet ve vlastních strukturách a odlehčit tak administrativní zátěži občanů a firem. Doba papírová by měla být alespoň v základních záležitostech překonána.

Obr. č. 7: eGon jako symbol eGovernmentu - moderního, přátelského a efektivního úřadu

Zdroj: Na cestě ke zjednodušení služeb veřejné správy. Vláda České republiky. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/na-cestech-zjednoduseni-sluzeb-verejne-spravy-61018/>

Konečně se dostáváme k tomu, co se vlastně za eGONem skrývá. Jeho autor, Zdeněk Zajíček, o něm říká: „*Je to společný symbol pro realizaci čtyř základních projektů eGovernmentu v České republice v období roku 2006 do roku 2012. Tyto klíčové projekty (Czech POINT, KIVS - komunikační infrastruktura veřejné správy, ISDS - informační systém Datových schránek, ISZR - informační systém Základních registrů) nutné pro další efektivní vývoj eGovernmentu jsou ztvárněny ve vzájemné souvislosti a provázanosti jako živý organismus.*⁷⁸“

Komunikační infrastruktura veřejné správy byla prvním realizovaným projektem. K jejímu uskutečnění nebyla potřeba žádná legislativní změna. V těle eGONA znázorňuje oběhovou soustavu, protože zabezpečuje sjednocení sítí a systémů jednotlivých orgánů do společného prostředí. Umožňuje bezpečný přenos dat uvnitř veřejné správy. Oprávnění uživatelé tak mají efektivnější přístup k informacím. Bylo však nutné právně zavázat všechny ústřední státní orgány v oblasti nákupu služeb KIVS, vzniklo tak Centrální místo služeb.

Kontaktní místa asistovaného výkonu veřejné správy neboli Czech POINTy jsou vyobrazena jako prsty na ruce a nohy eGONA. Zkratka Czech POINT v sobě ukrývá název Český Podací Ověřovací Informační Národní Terminál. Představuje komfortní způsob komunikace s úřady a institucemi z jednoho místa a zároveň možnost na tomto místě získat i ověřené výpisy z centrálních registrů. Prsty symbolicky znázorňují pomocnou ruku v tom smyslu, že na těchto místech je vždy přítomný asistent, jenž zpracovává požadavky klienta a z tohoto místa je elektronicky zasílá příslušným adresátům. Typicky jde o výpisy z katastru nemovitostí, rejstříku trestů, obchodního rejstříku či bodového registru řidičů. Dále je zde možno realizovat autorizovanou konverzi dokumentů, čili převod listin z papírové podoby do elektronické a naopak. Existencí tisíců kontaktních míst se prolomila exkluzivita některých orgánů a výpisy se staly dostupnějšími, vytvořilo se konkurenční prostředí. Kompetentními orgány se stala Hospodářská komora České republiky, Česká pošta, banky, notáři. Heslem Czech POINTu je „Konec běhání po úřadech“.

Srdce eGONA či pumpu elektronické komunikace představují datové schránky, respektive Informační systém datových schránek (ISDS). Předpokladem byly tři pilíře eGovernmentu (zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů): zavedení datových schránek, zrovnoprávnění elektronických a papírových dokumentů a povinnost orgánů komunikovat elektronicky. Jednotlivé správní úřady dostaly zákonnou povinnost mezi sebou komunikovat přes ISDS a každý klient veřejné správy

⁷⁸ Tamtéž, s. 22

vlastníci datovou schránku (státem uznanou za bezpečné, věrohodné a trvale přístupné místo doručení) má oprávnění požadovat zaslání dokumentů elektronickou cestou. Správní orgány nebyly jediné, kdo měly za povinnost zřízení datových schránek. Povinnými subjekty se staly i organizace zaspané v obchodním rejstříku a vybraní podnikatelé. Provozovatelem se stala Česká pošta, poskytuje tak nejen papírové doručování, ale i elektronické. ISDS zvýšil věrohodnost elektronických dokumentů garancí jejich neporušitelnosti a nezaměnitelnosti. „Konec pruhovaných obálek“ je sloganem datových schránek.

Informační systém základních registrů (ISZR) je eGONovým mozkiem. Jeho rozčlenění na čtyři barevné části představuje čtyři základní registry. ISZR obstarávají bezpečné uchovávání dat a jejich sdílení řízeným přístupem. Odstraňují roztržitost v evidenci dat nezbytných pro převážnou část ISVS, která prakticky znemožňovala sdílení těchto dat do jiných ISVS. Základní registry sjednotily data z různých agendových informačních systémů, které spolu nespolečně pracovaly. Vytvořily tak celistvý a provázaný systém, z něhož lze bezpečně čerpat aktualizovaná a zaručená data. Záměrem je, aby orgány veřejné správy nevyžadovaly od občanů údaje již vedené v základních registrech. Data v nich obsažená se nazývají referenční údaje a jsou považována za důvěryhodná, úřady je tak nemusí ověřovat. Heslo základních registrů zní „Jednou a dost“. Mezi základní registry se řadí: registr obyvatel (ROB, zahrnuje identifikační a lokační údaje o všech občanech České republiky, včetně cizinců s povoleným pobytem a jiných státních příslušníků, kteří jsou v ISZR vedeni), registr osob (ROS, registr identifikačních údajů o ekonomických subjektech s právní subjektivitou - právnické osoby, podnikající fyzické osoby, státní organizační složky a organizační složky zahraničních právnických osob), registr územní identifikace, adres a nemovitostí (RUIAN, obsahuje údaje o objektech v území a jejich vazby) a registr práv a povinností (RPP, zachycuje práva a povinnosti obyvatel i osob, vychází z právních předpisů, správních aktů a smluv, které jednotlivá práva a povinnosti zakládají).⁷⁹

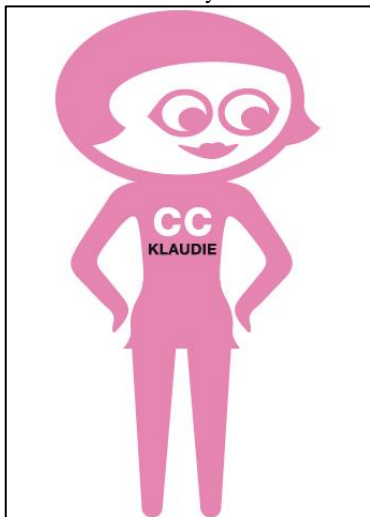
Postavička eGONa není od roku 2011 jediným oficiálním symbolem e-governmentu a efektivnější veřejné správy. Má moderní partnerku Klaudii. Ta přináší do procesu české elektronizace veřejné správy nový prvek - cloud computing. Tento fenomén má zajistit, „*aby byly ICT projekty nejen efektivnější a levnější, ale aby také umožnily přechod od současného stavu blízkého se správě majetku k modelu poskytování a odebírání služeb*⁸⁰“. Tehdejší ministr vnitra, Radek John, prohlásil: „*Realizace i následný provoz všech projektů musí být*

⁷⁹ Tamtéž, s. 9-28

⁸⁰ Ministerstvo vnitra představilo Klaudii, nový symbol eGovernmentu. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2018-03-13]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/ministerstvo-vnitra-predstavilo-klaudii-novy-symbol-egovernmentu.aspx>

ekonomicky uskutečnitelné. Nemůžeme si dovolit drahé a zbytečné hračky. Proto musí být smyslem projektů účelnost a užitečnost.“

Obr. č. 8: Klaudie - symbol cloud computingu

Zdroj: Ministerstvo vnitra představilo Klaudii, nový symbol eGovernmentu. Ministerstvo vnitra České republiky. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/ministerstvo-vnitra-predstavilo-klaudii-novy-symbol-egovernmentu.aspx>

3.2 Czech POINT

Neskromnou ambicí tohoto projektu bylo zajištění garantované, lehce dostupné sítě komunikačních míst, kde budou občanům poskytována data z veřejných i neveřejných ISVS s cílem usnadnit občanům komunikaci s veřejnou správou a ušetřit jejich čas a náklady. V souvislosti se souborem opatření pro urychlení rozvoje e-governmentu v České republice byly zahájeny práce na projektu Czech POINT v roce 2006. Vybudování asistovaných kontaktních míst spolu s dalšími aktivitami mělo představovat společný systém pod heslem „Moderní úřad, přátelský stát“. První kontaktní místo Czech POINT bylo zprovozněno 28. března 2007 v Praze, kde byl zároveň vydán první výpis. Letos tedy slaví 11 let fungování.

Zákonná úprava Czech POINTu vychází především ze zákona o ISVS, který se o kontaktních místech veřejné správy zmiňuje v ustanovení § 8a. Deklaruje, že podání správním orgánům je možné činit za podmínek stanovených zvláštními zákony skrze kontaktní místa veřejné správy (Czech POINT) a že toto místo může doručovat dokumenty veřejných orgánů. Za kontaktní místa veřejné správy považuje:

- ✓ notáře;
- ✓ krajské úřady;
- ✓ matriční úřady;

- ✓ obecní úřady, úřady městských částí nebo městských obvodů územně členěných statutárních měst a úřady městských částí hlavního města Prahy, jejichž seznam stanoví prováděcí právní předpis;
- ✓ zastupitelské úřady stanovené prováděcím právním předpisem (zejména v zemích EU, USA, Kanadě, Austrálii, Rusku, Jihoafrické republice a Spojených arabských emirátech);
- ✓ držitel poštovní licence a Hospodářská komora České republiky;
- ✓ banka, které byla ministerstvem udělena autorizace k výkonu působnosti kontaktního místa veřejné správy.

Správce a provozovatel projektu je ministerstvo vnitra.

Dalším pro Czech POINT zásadním zákonem je zákon o e-governmentu. Především z hlediska zavedení datových schránek a definování konverze dokumentů z písemné podoby do elektronické a naopak. Tato agenda tvoří významnou část služeb poskytovaných Czech POINTy a bez ní by projekt mohl fungovat jen těžko. Ověřený písemný výstup z ISVS by nebylo možné vůbec získat. Datové schránky zákon definuje jako elektronické úložiště, které je určeno k doručování orgány veřejné moci, provádění úkonů vůči orgánům veřejné moci a k dodávání dokumentů osob. Konverzí se podle § 22 rozumí úplné převedení dokumentu v listinné podobě do dokumentu obsaženého v datové zprávě nebo datovém souboru způsobem zajišťujícím shodu obsahu těchto dokumentů a připojení doložky o provedení konverze nebo úplné převedení dokumentu obsaženého v datové zprávě do dokumentu v listinné podobě způsobem zajišťujícím shodu obsahu těchto dokumentů a připojení doložky. Dále je důležité, že výstupy a vstupy mají stejné právní účinky.

Stěžejní je i zákon o základních registrech (č. 111/2009 Sb.). Z registru obyvatel, registru osob, registru územní identifikace, adres a nemovitostí a z registru práv a povinností Czech POINT čerpá referenční údaje o jednotlivých subjektech a objektech.

Výčet poskytovaných služeb je poměrně rozsáhlý, v současnosti kontaktní místa veřejné správy nabízejí:

- ✓ výpis z Katastru nemovitostí;
- ✓ výpis z Obchodního rejstříku;
- ✓ výpis z Živnostenského rejstříku;
- ✓ výpis z Rejstříku trestů;
- ✓ výpis z Rejstříku trestů právnické osoby;
- ✓ přijetí podání podle živnostenského zákona (ohlášení živnosti, ohlášení údajů a jejich změn v Živnostenském rejstříku, žádost o udělení koncese);

- ✓ žádost o výpis nebo opis z Rejstříků trestů podle zákona č. 124/2008 Sb.;
- ✓ výpis z bodového hodnocení řidiče;
- ✓ vydání ověřeného výstupu ze Seznamu kvalifikovaných dodavatelů;
- ✓ podání do Registru účastníků provozu modulu autovraků ISOH;
- ✓ výpis z Insolvenčního rejstříku;
- ✓ datové schránky (zřízení, zpřístupnění, zneplacení přístupových údajů, přidání pověřených osob);
- ✓ autorizovaná konverze dokumentů;
- ✓ centrální úložiště ověřovacích doložek;
- ✓ úschovna systému Czech POINT;
- ✓ základní registry (výpisové a změnové formuláře);
- ✓ výpis z Veřejných rejstříků (Spolkový rejstřík, Nadační rejstřík, Rejstřík ústavů, Rejstřík společenství vlastníků jednotek, Obchodní rejstřík, Rejstřík obecně prospěšných společností).

Existuje však řada služeb, které nejsou určeny jen pro veřejnost, ale i pro samotné úředníky orgánů veřejné moci, kteří je využívají při výkonu své působnosti. Pro tyto účely vznikl systém CzechPOINT@office. Obsahuje agendy vykonávané orgány veřejné moci, k jeho základním službám řadíme výpis a opis z Rejstříku trestů z moci úřední, agendy matrik, ohlašoven a soudů, výpisy ze základních registrů. Na tomto rozhraní je možné vykonat i autorizovanou konverzi z moci úřední.

Pro fyzické osoby, podnikající fyzické osoby a právnické osoby, jimž vyhovuje elektronická komunikace se správními orgány, vzniklo rozhraní CzechPOINT@home. Výhodou tohoto subsystému je, že elektronické výpisy obdrží uživatel bezplatně.⁸¹

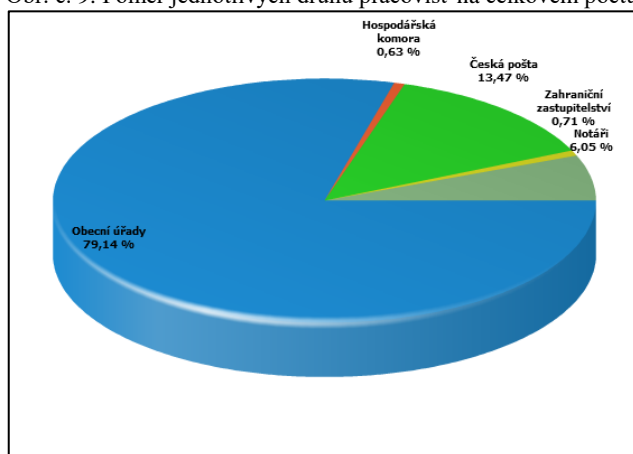
Pro úplnost přidávám na závěr podkapitoly definici, „jak se vidí Czech POINT sám“ na svých webových stránkách: *„Projekt Ministerstva vnitra ČR (zkratka pro Český Podací Ověřovací Informační Národní Terminál) kladoucí si za cíl vytvořit univerzální podatelnu, ověřovací místo a informační centrum, kde by bylo možné na jednom místě (úřadě) získat veškeré údaje, opisy a výpisy, které jsou vedeny v centrálních veřejných evidencích a registrech, jakož i v centrálních neveřejných evidencích a registrech ke své osobě, věcem a právům. Místo, kde je dále možné ověřit dokumenty, listiny, podpisy a také elektronickou podobu dokumentů, učinit podání ke kterémukoli úřadu veřejné správy, a konečně získat informace o průběhu řízení ve všech věcech, které stát k jeho osobě vede. Základní stavební*

⁸¹ FELIX, O., J. KAUCKÝ, J. KOLÁŘ, et al. *Jak se (z)rodil eGON: reforma a elektronizace veřejné správy*. Praha: CEVRO Institut, 2015, s. 32-63. ISBN 978-80-87125-28-1.

jednotkou jsou obecní a městské úřady, magistráty, krajské úřady, pracoviště Hospodářské komory ČR, České pošty a notářů. Na pracovištích Czech POINT lze získat výpis z katastru nemovitostí, obchodního rejstříku, rejstříku trestů. V budoucnu by mělo dojít k implementaci na celém území ČR a podstatnému rozšíření rozsahu služeb. Řešení je navrženo pro vytváření jednotných míst výkonu veřejné správy (one stop shop), kde si občan může vyřídit ve svém nejbližším okolí veškeré potřebné záležitosti s úřední asistencí nebo pomocí dálkového přístupu (internet). Současně slouží ke vzájemné komunikaci institucí a orgánů veřejné správy. Cílem projektu je dostupnost veřejných služeb z každé obce a možnost vyřídit občanské záležitosti prostřednictvím asistované služby nebo internetu.⁸²

Aktuálně se může Czech POINT chlubit téměř dvaceti miliony vydaných výpisů a 7305 kontaktními místy. Schéma vazeb Czech POINTu na jiné ISVS viz příloha č. 3.

Obr. č. 9: Poměr jednotlivých druhů pracovišť na celkovém počtu kontaktních míst

Zdroj: Statistiky. Czech POINT. Dostupné z: <http://www.czechpoint.cz/public/statistiky-a-informace/statistiky-czp/>

Obr. č. 10: Celkový počet vydaných výstupů k 25.3.2018

Celkový počet k 25.03.2018: 19.525.922														
	Kat. nemovit.	Kat. snímek	Veřejný rejstřík	Živn. rejstřík	Rejstřík trestů FO a PO	Registr řidičů	Systém kvalif. dodav.	Konv. dokum. E-L	Konv. dokum. L-E	Zřiz. dat. schr.	ISDS	Zákl. reg.	Ostatní	Celkem
2007	26.305	0	24.222	1.351	0	0	0	0	0	0	0	0	0	53878
2008	230.527	0	150.974	7.701	580.783	0	0	0	0	0	0	0	141	980126
2009	349.585	0	250.529	31.659	715.689	104.744	4.512	6.805	4.389	15.944	24.862	0	14.789	1523507
2010	441.726	0	327.225	55.359	790.130	85.445	8.070	83.484	7.695	12.417	65.410	0	2.775	1879736
2011	414.633	0	326.455	62.638	818.884	78.934	7.784	97.776	24.679	6.615	45.508	0	1.937	1885843
2012	407.478	0	348.462	77.362	748.150	84.273	8.084	165.263	50.821	13.198	47.533	2.254	2.252	1956160
2013	399.925	0	297.118	77.164	752.018	81.663	8.853	302.669	94.201	29.678	53.983	7.971	2.420	2107863
2014	376.378	0	295.391	77.519	776.357	98.821	8.963	310.073	95.652	34.248	57.213	5.525	2.067	2138407
2015	349.218	2.786	241.304	62.297	828.955	90.705	8.604	301.925	139.355	35.267	71.939	4.793	2.001	2139149
2016	320.412	10.422	210.720	59.739	920.604	94.576	8.270	283.979	160.298	57.077	71.509	7.185	3.081	2207872
2017	282.368	8.567	179.604	53.339	901.834	86.904	8.886	274.806	198.082	42.634	69.717	5.479	12.010	2124240
2018	81.205	2.547	38.469	12.597	196.657	22.962	2.323	66.937	63.416	14.500	20.623	1.623	3.482	529341
	3.681.760	24.322	2.690.503	578.725	8.043.061	829.027	74.359	1.893.717	838.788	261.578	528.297	34.830	46.956	19.525.922

Zdroj: Statistiky. Czech POINT. Dostupné z: <http://www.czechpoint.cz/public/statistiky-a-informace/statistiky-czp/>

⁸² Slovník pojmů. Czech POINT [online]. [cit. 2018-03-15]. Dostupné z: <http://www.czechpoint.cz/public/statistiky-a-informace/slovník-pojmu/?explanatory-dictionary-letter=c>
Czech POINT: historický vývoj a současná podoba 2014. Praha: CEVRO Institut [vysoká škola], 2015, s.13-35. ISBN 978-80-87125-30-4.

3.3 Datové schránky

Informační systém datových stránek slouží jako nástroj pro komunikaci mezi státními orgány a soukromými subjekty (občany, živnostníky, firmami). Stát garantuje důvěryhodnost a bezpečnost této komunikace. Pravidla fungování se opírají o zákon o e-governmentu, ten je na tomto úseku stavebním kamenem. Specifikaci pak přináší prováděcí předpis, vyhláška č. 194/2009 Sb., o stanovení podrobností užívání a provozování informačního systému datových schránek. ISDS spravuje ministerstvo vnitra, provozuje státní podnik Česká pošta. Komunikace se státem je bezplatná, neboť systém je hrazen z prostředků státního rozpočtu. To neplatí pro komunikaci soukromých subjektů mezi sebou a doplňkové služby.

Předpokladem fungování ISDS jsou z podstaty věci datové schránky jakožto soukromá datová úložiště, pomocí nichž lze přijímat a odesílat datové zprávy. Orgány veřejné moci, právnické osoby, notáři a advokáti mají datovou schránku zřízenou automaticky. Ostatní musejí o její zřízení požádat.

První pokus o elektronickou komunikaci se státem představovalo zavedení e-podpisu. Elektronická podání opatřená zaručeným e-podpisem byly od té doby úřady povinny přijímat. Následně jim byla uložena povinnost zřídit elektronické podatelny. Nevýhodou byla vysoká cena zaručeného e-podpisu, omezení jeho platnosti na jeden rok a fakt, že práce s certifikáty vyžadovala značnou výpočetní gramotnost. Dalším pokusem byla transakční část Portálu veřejné správy. Ani jeden z pokusů ale nedosáhl žádoucího stavu. O projektu datových schránek se začalo hovořit v roce 2005, fakticky byly spuštěny v červenci 2009. Transakční část PVS byla zrušena v roce 2011.

K výhodám datových schránek patří:

- ✓ zřízení i používání datových schránek je zdarma, ušetří se na poštovním (platí pro komunikaci se státními orgány);
- ✓ většinu dokumentů je možné do datové schránky obdržet;
- ✓ s úřady může klient komunikovat z domova, ze zahraničí, odkudkoliv, není vázanost na úřední hodiny a otevírací dobu;
- ✓ rychlost, datová zpráva je doručena úřadu v okamžiku jejího dodání do datové schránky;
- ✓ slouží jako důkazní prostředek;
- ✓ svými správními záležitostmi může klient pověřit další osobu, sdělí jí přístup a ona tak může datové zprávy číst i odesílat, klient však neztrácí kontrolu, zprávy zůstávají ve schránce 90 dní;

- ✓ skrze přihlašovací údaje do datové schránky je možné se přihlásit do informačních systémů sociální a finanční správy;
- ✓ výpisy z veřejných i neveřejných rejstříků do datové schránky zdarma;
- ✓ a tak dále.

Jak fungují datové schránky u našich sousedů? V Německu mají dva typy autorizované elektronické komunikace s autentifikací - DeMail a E-postbrief. Zákon vymezující službu DeMail se stal účinným v roce 2011. Komunikace skrze tento systém je možná s kýmkoliv, kdo jej též používá. DeMail provozují soukromé, navzájem si konkurující firmy. Po roce fungování bylo registrováno přibližně milion fyzických osob. Přístupové rozhraní je na webových portálech provozovatelů. Konkurenční systém E-postbrief je provozovaný německou poštou Deutsche post. Oba systémy fungují na dobrovolné bázi. E-postbrief je využíván pouze v soukromém sektoru mezi fyzickými osobami a podnikatelskými subjekty. Mimo jiné poskytuje službu hybridní pošty, podporuje odesílání datové zprávy na fax, nabízí bezpečný archiv. V provozu je od roku 2010, kdy krátce po spuštění měl též milion registrovaných fyzických osob. Tomuto rychlému nárůstu uživatelů pomohla aktivní marketingová kampaň. Vzhledem k velikosti Německa je však využívání obou služeb poměrně nízké.

Obyvatelům polského Slezska slouží služba SEKAP. Obsahuje více než 500 služeb e-governmentu. Jednou z nich je zabezpečená emailová schránka. Byla vytvořena pro obousměrnou komunikaci úřadů s jinými úřady, fyzickými osobami a podnikatelskými subjekty. Lze přes ni platit faktury. Služba funguje od roku 2008, po upgradu se integrovala se systémem ePUAP, jenž poskytuje služby e-governmentu na celém území Polska. Zřízení schránky je dobrovolné. I zde je penetrace služby na nízké úrovni.

Lze říci, že využívání služeb datových schránek není v obou státech příliš populární. Možnou příčinou je dobrovolná báze. I toto bylo důvodem, proč se ministerstvo vnitra rozhodlo zřídit datové schránky pro určité subjekty ex lege.

Na Slovensku byla zavedena služba elektronických schránek na konci roku 2013. Autorizovaná elektronická komunikace probíhá navzájem mezi orgány státní moci a podnikatelskými subjekty a fyzickými osobami. Zřízení probíhá automaticky, avšak nutná je aktivace schránek. Státní orgány mají lhůtu do tří let, podnikatelské subjekty osmnáct měsíců. Fyzické osoby se mohou rozhodnout dobrovolně. Aktivní schránky pak musí státní orgány používat ke komunikaci povinně se všemi, kteří mají elektronické schránky též aktivní. Povinností právnických osob je přijímání zpráv od orgánů veřejné moci, fyzické osoby své

aktivní elektronické schránky používat nemusí. Službu provozuje organizace Úřadu vlády Slovenské republiky NASES. K používání elektronické schránky uživatel potřebuje elektronický občanský průkaz, který byl vydán po 1. prosinci 2013. Uložení zprávy do schránky je považováno za okamžik doručení u státních orgánů. U ostatních uživatelů je to o den později (den po uložení do schránky). Služba nabízí úložný prostor 20 megabytů, navýšení kapacity je možná za poplatek.⁸³

⁸³ FELIX, O., J. KAUCKÝ, J. KOLÁŘ, et al. *Jak se (z)rodil eGON: reforma a elektronizace veřejné správy*. Praha: CEVRO Institut, 2015, s. 84-93, 218-220. ISBN 978-80-87125-28-1.
BUDIŠ, P. a I. HŘEBÍKOVÁ. *Datové schránky: fungování, doručování, bezpečnost, návody*. Olomouc: ANAG, 2010, s. 38-39. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7263-617-4.

Závěr

Po zpracování této diplomové práce docházím k názoru, že česká veřejná správa usiluje o zvýšení kvality poskytovaných služeb a o její celkovou modernizaci. V podstatě všechny strategické dokumenty, ze kterých jsem pro tuto práci čerpala informace, korespondují se záměry dokumentů z pole Evropské unie. Snažíme se tak přiblížit správním systémům veřejných správ vyspělejších členských států.

Toto zlepšování se však děje poměrně pomalu. Teorie, koncepční plány, strategické cíle a vize sice vyobrazují ideální stav, jak by veřejná správa měla fungovat, realita je ale někde jinde. Existuje mnoho druhů překážek. Příkladem je značná míra neochoty zavádět a přijmout moderní metody řízení na úrovni ústředních státních orgánů, neexistence jednotných standardů pro jednotlivé postupy a s tím spojená neznalost reálných procesů ve veřejné správě (zejména ze samosprávné úrovně), stále nepřekonaná redundantní byrokratická zátěž, vysoká regulatorní zátěž, špatná komunikace ústřední státní správy s územím, nízká transparentnost činnosti ústředí, chybí kvalitní a srozumitelné informace pro veřejnost o činnosti jednotlivých úřadů, panuje personální nestabilita, správu v některých případech vykonává ne zcela optimálně profesionální úřednický aparát a v neposlední řadě je to nedostatečná legislativní podpora a zdlouhavý způsob přijímání zákonů.

Moderní metody řízení a informační technologie se do takto neohebné veřejné správy implementují značně obtížně. Ačkoliv je sama veřejná správa jednotlivé problémy schopná vydefinovat, sebelepší projekty většinou nedosáhnout vytyčeného cíle. Stále se objevují případy, že informační systémy veřejné správy spolu nekomunikují nebo spolu komunikují jen nedostatečně. Mnoho úřadů dodnes preferuje papírovou formu. Potíže však spočívají i v neochotě samotné veřejnosti na nové postupy přistoupit. Podle statistik Českého statistického úřadu týkajících se informační společnosti je Česká republika daleko za evropským průměrem ve využívání informačních a komunikačních technologií k vyřizování správních záležitostí. Elektronickou komunikaci využívají především podnikatelé a občané středního produktivního věku.

Veřejná správa musí být vykonávána v nejlepším zájmu veřejnosti a nesmí být vůči adresátům diskriminační, e-government si na rozdíl od soukromého sektoru své zákazníky sám nevybírá. Je těžké najít optimální úroveň.

E-government má přinést výhody jednak samotné veřejné správě (zvýšení výkonu, efektivita), jednak veřejnosti (časové a materiální úspory) a zároveň i úředníkům (nemusí

složitě vyhledávat údaje v informačních systémech).

Současnými cíli rozvoje veřejné správy stanovenými v dokumentu Strategický rámec rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014-2020 jsou modernizace veřejné správy (cíl č. 1), revize a optimalizace výkonu veřejné správy v území (cíl č. 2), zvýšení dostupnosti a transparentnosti veřejné správy prostřednictvím nástrojů e-governmentu (cíl č. 3) a profesionalizace a rozvoj lidských zdrojů ve veřejné správě (cíl č. 4).

Strategický cíl č. 3 je v implementačním plánu popsán takto: *„Cílem strategického cíle 3 Zvýšení dostupnosti a transparentnosti veřejné správy prostřednictvím nástrojů eGovernmentu je zvýšit dostupnost a transparentnost veřejné správy prostřednictvím nástrojů eGovernmentu a jejich vyšší efektivita. To povede ve svém důsledku k „přátelské a dostupné veřejné správě“, jejíž výstupy pro uživatele budou srozumitelné a zajistí větší míru využívání služeb eGovernmentu a zároveň spokojenost uživatelů služeb veřejné správy při řešení jejich životních situací. ... Výše uvedeného cíle má být dosaženo prostřednictvím jednoho specifického cíle: dobudovat přehledné, transparentní a současně flexibilní prostředí a podmínky právního a institucionálního charakteru pro plynulý rozvoj eGovernmentu a zajištění maximálního využití přínosů jeho fungování.⁸⁴“*

Můžeme tedy jen doufat, že se rozvoj české veřejné správy bude nadále vyvíjet rychlejším tempem, že stanovené vize budou plněny nejen na úrovni teoretické, ale především v praxi, že veřejná správa bude vykonávána jako dobrá veřejná správa, která dodržuje právní předpisy, je spravedlivá, transparentní, efektivní, výkonná, odpovědná. Věřme, že povolání úředníka se stane žádanou funkcí, přes niž nebudou realizovány soukromé záměry, zvedne se správní kultura a občané se budou na výkonu veřejné správy více participovat a že se odbourá jejich nedůvěra.

⁸⁴ Implementační plán pro strategický cíl 3: Zvýšení dostupnosti a transparentnosti veřejné správy prostřednictvím nástrojů e-governmentu, 2016. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/implementacni-plany.aspx>

Resumé

This thesis deals with electronization of public administration in the Czech Republic, so called e-government.

The goal of the thesis is to give a basic overview about public administration, its electronization and to familiarize with its organization and functioning in general. Another goal is to cover important parts of the e-government in the Czech Republic and to familiarize with the visions of current program period. The final part deals with characterization of eGON project and key services of e-government.

Progress, rising living standards and better and innovative information and communication technologies are reflected in public administration area which is developing and being reformed. The negative consequences of the previous political regime are to be removed. In the democratic state the public administration is understood as a service to the public. The process of electronization of the public administration is one of the possibilities how to modernize it, make it more effective and to create conditions for friendlier and more flexible public administration for its users.

However, e-government is dealing with lots of problems. It is very difficult to implement modern methods of government (new public management) and information technologies in the public administration.

The first chapter deals with description of public administration, basic issues of its functioning and principles of performance of good governance.

Second chapter deals with e-government. The concept of e-government is defined as well as other related issues such as electronical services and information systems of public government without which the electronization would be hard to implement. Further it deals with the origin of e-government and the main points in its development including institutional and legislative changes are described. In a part of the chapter there is description of institutional reinsurance, legislation and goals. „Portál veřejné správy“ is mentioned in this chapter. It is a web page where information and services provided by public administration can be easily found.

In the last chapter there is a description of current e-government project which is called eGON. This project introduces and characterizes main e-government services which are communication infrastructure of public administration, a network of contact places of public administration (Czech POINT), data boxes and basic registers.

The idea is that the development of Czech public administration goes further more quickly. That the set visions will be fulfilled not only at theoretical level but primarily at the practical level. That the public administration will be understood as a good public administration which follows law regulations, is just, transparent, effective, efficient and liable. That the profession of an official would be a desired profession which would not be abused for private intentions, administrative culture rises, citizens will participate more on the performance of public administration and mistrust breaks down.

Seznam použitých zdrojů

Literatura

BUDIŠ, P. a I. HŘEBÍKOVÁ. *Datové schránky: fungování, doručování, bezpečnost, návody*. Olomouc: ANAG, 2010. 287 s. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7263-617-4.

Czech POINT: historický vývoj a současná podoba 2014. Praha: CEVRO Institut [vysoká škola], 2015. 98 s. ISBN 978-80-87125-30-4.

FELIX, O., J. KAUCKÝ, J. KOLÁŘ, et al. *Jak se (z)rodil eGON: reforma a elektronizace veřejné správy*. Praha: CEVRO Institut, 2015. 313 s. ISBN 978-80-87125-28-1.

GERLOCH, A. *Teorie práva*. 6., aktualiz. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. 310 s. ISBN 978-80-7380-454-1.

GROSPÍČ, J., T. LOUDA a L. VOŠTRÁ (eds.). *Územní samospráva v České republice a Evropě: sborník příspěvků z mezinárodní konference "Územní samospráva v České republice a v Evropě - její problémy a perspektivy v XXI. století" : Třešť, 21.-22.11.2006*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. 423 s. ISBN 978-80-7380-028-4.

HENDRYCH, D. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. 570 s. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1.

HENDRYCH, D. *Správní věda: teorie veřejné správy*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 242 s. ISBN 978-80-7478-561-0.

HORZINKOVÁ, E. a Z. FIALA. *Správní právo hmotné: obecná část*. 2., aktualizované vydání. Praha: Leges, 2015. 224 s. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-092-5.

KLÍMA, K. *Státověda*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. 431 s. ISBN 978-80-7380-296-7.

KLÍMA, K. *Ústavní právo*. 4., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. 786 s. Právníké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-261-5.

LIDINSKÝ, V. a kol. *EGovernment bezpečně*. Praha: Grada, 2008. 145 s. ISBN 978-80-247-2462-1.

MATES, P. a V. SMEJKAL. *E-government v České republice: právní a technologické aspekty*. Praha: Leges, 2012. 464 s. Teoretik. ISBN 978-80-87576-36-6.

MATES, P. a R. WOKOUN. *Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy*. 1. vyd. Praha: Prospektrum, 2001. 196 s. ISBN 80-717-5100-6.

ŠVESTKA, J. *Občanský zákoník: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. Sv. I. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-370-8.

PAVLÁK, M. *Řízení institucí veřejného sektoru po vstupu České republiky do EU*. 1. vyd. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2008. 110 s. ISBN 978-80-7043-722-3.

POMAHAČ, R. *Základy teorie veřejné správy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. 267 s. ISBN 978-80-7380-330-8.

PRŮCHA, P. *Základy správního práva: učební text pro bakalářské studium*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2017. 254 s. ISBN 978-80-210-8517-6.

SLÁDEČEK, V. *Obecné správní právo*. 3., aktualiz. a upr. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. 497 s. ISBN 978-80-7478-002-8.

SLÁDEČEK, V., K. FRUMAROVÁ a P. MELOTÍKOVÁ, ed. *Organizace státní správy - vývojové tendence*. Praha: Leges, 2014. 256 s. Teoretik. ISBN 978-80-7502-048-2.

ŠPAČEK, D. *eGovernment: cíle, trendy a přístupy k jeho hodnocení*. V Praze: C.H. Beck, 2012. 258. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-261-8.

ŠTĚDRONĚ, B. *Úvod do eGovernmentu v České republice: právní a technický průvodce*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2007. 172 s. ISBN 978-80-87041-25-3.

VOSTRÁ, L., J. ČERMÁKOVÁ a J. GROSPÍČ (eds.). *Reforma veřejné správy v teorii a praxi: problémy reformy veřejné správy v České republice, Maďarské republice, Polské republice a Slovenské republice : sborník z mezinárodní konference : Třešť, 22.-24. října 2003*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. 406 s. ISBN 80-864-7371-6.

Právní předpisy

Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky

Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

Zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků

Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

Zákon č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv

Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů

Zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech

Zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Usnesení vlády ze dne 31. května 1999 č. 525 k návrhu státní informační politiky

Usnesení vlády ze dne 11. října 1999 č. 1059 k návrhu Koncepce budování informačních systémů veřejné správy

Usnesení vlády ze dne 25. dubna 2001 č. 405 k návrhu na připojení České republiky k Akčnímu plánu eEurope+ kandidátských zemí střední a východní Evropy

Usnesení vlády ze dne 13. června 2001 č. 594 k Národním akčnímu plánu eEurope+ (Česká republika)

Usnesení vlády ze dne 26. června 2002 č. 683 o opatřeních ke koordinovanému vynakládání finančních prostředků na informační a komunikační technologie

Usnesení vlády ze dne 17. března 2004 č. 237 o Postupu a hlavních směrech reformy a modernizace ústřední státní správy, obsahující vyřešení gesce a organizačního zabezpečení

Usnesení vlády ze dne 20. září 2006 č. 1085 o souboru opatření pro urychlení rozvoje eGovernmentu v České republice

Usnesení vlády ze dne 11. července 2007 č. 757 o strategii Efektivní veřejná správa a přátelské veřejné služby

Usnesení ze dne 27. srpna 2014 č. 680 ke Strategickému rámci rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014 - 2020 a o zřízení Rady vlády pro veřejnou správu

Usnesení vlády ze dne 24. listopadu 2014 č. 961 o zřízení Rady vlády pro informační společnost

Judikatura

Usnesení Ústavního soudu sp. zn. II.ÚS 86/95 ze dne 23. 6. 1995. (veřejné právo)

Nález Ústavního soudu sp. zn. I.ÚS 41/98 ze dne 1. 12. 1998. (soukromé x veřejné právo)

Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl.ÚS 24/04 ze dne 28. 6. 2005. (veřejný zájem)

Internetové dokumenty a články

Agenda odboru Hlavního architekta eGovernmentu. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/agenda-odboru-hlavniho-architekta-egovernmentu.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>

Akční plán realizace státní informační politiky do konce roku 2002. Dostupné z: unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/un-dpadm/unpan040761~1.pdf

Co je eGovernment? Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/co-je-egovernment.aspx>

„Dobrá správa“ v dokumentech Rady Evropy. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/dobra-sprava-v-dokumentech-rady-evropy.aspx>

Doporučení CM/Rec(2007)7 Výboru ministrů členským zemím o dobré veřejné správě/good governance. Dostupné z: http://is.muni.cz/el/1422/podzim2012/MV936K/um/Doporuceni_VM_RE__2007_7cesky.pdf

Efektivní veřejná správa a přátelské veřejné služby - strategie realizace Smart Administration v období 2007 - 2015. Dostupné z: <http://www.smartadministration.cz/clanek/cile-smart-administration.aspx>

European Charter of Local Self-Government. Dostupné z: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/webContent/8276534>

eEUROPE 2003 Společný program k realizaci informační společnosti v Evropě - Akční plán připravený kandidátskými státy s přispěním Evropské komise. Dostupné z: sdruck.mlp.cz/data/xinha/sdruck/ks2001/2001-0-035.pdf

Hexagon efektivní veřejné správy. Dostupné z: <http://www.smartadministration.cz/clanek/hexagon-efektivni-verejne-spravy.aspx>

- Informační společnost v číslech - 2017. Dostupné z:
<https://www.czso.cz/csu/czso/informacni-spolecnost-v-cislech-2014-2016>
- Klasifikace územních statistických jednotek (CZ-NUTS). Dostupné z:
https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace_uzemnich_statistickych_jednotek_-cz_nuts-
- Koncepce budování informačních systémů veřejné správy. Dostupné z:
<https://www.fi.muni.cz/~smid/ISVS.htm>
- Koncepce reformy veřejné správy. Dostupné z
http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/webNahled?id_doc=13651&id_var=13503
- Mezinárodní organizace a veřejná správa. Rada Evropy. Dostupné z:
<http://www.mvcr.cz/clanek/mezinarodni-spoluprace-92.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>
- Ministerstvo vnitra představilo Klaudii, nový symbol eGovernmentu. Dostupné z:
<http://www.mvcr.cz/clanek/ministerstvo-vnitra-predstavilo-klaudii-novy-symbol-egovernmentu.aspx>
- Na cestě ke zjednodušení služeb veřejné správy. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/na-cestech-ke-zjednoduseni-sluzeb-verejne-spravy-61018/>
- Portál veřejné správy. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/portal-verejne-spravy.aspx>
- Principy dobré správy. Dostupné z: <https://www.ochrance.cz/stiznosti-na-urady/principy-dobre-spravy/>
- Principy dobré správy. *Sborník příspěvků přednesených na pracovní konferenci*. Masarykova univerzita, 2006. ISBN 80-210-4001-7. Dostupné z:
http://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/Publikace/Principy_d_spravy_konference.pdf
- Projekt Inteligentní město. Dostupné z: <http://www.inteligentnimesto.cz/index.php/cz/vystupy>
- Rada vlády pro informační společnost. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/rada-vlady-pro-informacni-spolecnost.aspx>
- Slovník pojmů. Czech POINT. Dostupné z: <http://www.czechpoint.cz/public/statistiky-a-informace/slovník-pojmu/?explanatory-dictionary-letter=c>
- Statistiky. Czech POINT. Dostupné z: <http://www.czechpoint.cz/public/statistiky-a-informace/statistiky-czp/>
- Státní informační a komunikační politika (SIKP) e-Česko 2006. Dostupné z:
<http://www.culturenet.cz/res/data/002/000269.pdf>
- Státní informační politika - cesta k informační společnosti. Dostupné z:
<https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/statni-informacni-politika---cesta-k-informacni-spolecnosti---dokument-2089/>

Strategie implementace e-Governmentu v území. Dostupné z:
<http://www.smartadministration.cz/soubor/5-08strategie-egov-v1-2-pdf.aspx>

Strategie rozvoje služeb pro informační společnost. Dostupné z:
https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/strategie_rvis_final4301.doc

Strategický rámec rozvoje. Rada vlády pro veřejnou správu. Dostupné z:
<http://www.mvcr.cz/clanek/strategicky-ramec-rozvoje.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>

Strategický rámec rozvoje eGovernmentu 2014+, verze 2.3. Dostupné z:
http://iio.707.cz/egovernment/strategicky-ramec-egov-2014_

Strategický rámec rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014-2020. Dostupné z:
<http://www.mvcr.cz/clanek/strategicky-ramec-rozvoje.aspx>

„Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů“. Dostupné z:
<http://www.e-advokacie.cz/cs/clanky/zakon-o-elektronickych-ukonech-a-autorizovane-konverzi-dokumentu>

Seznam použitých zkratk

ICT	informační a komunikační technologie
ISDS	informační systém datových schránek
ISVS	informační systémy veřejné správy
ISZR	informační systém základních registrů
G2B	Government to Business
G2C	Government to Citizen
G2G	Government to Government
KIVS	komunikační infrastruktura veřejné správy
Kompetenční zákon	Zákon České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky, ve znění pozdějších předpisů
Listina ZPS	Listina základních práv a svobod, vyhlášená usnesením Předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb. jako součást ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů
NMP	New Public Management
Občanský zákoník	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
PPP	Public Private Partnership
PVS	Portál veřejné správy
ROB	základní registr obyvatel
ROS	základní registr osob
RPP	základní registr práv a povinností
RUIAN	základní registr územní identifikace, adres a nemovitostí
ÚSC	územní samosprávný celek
Ústava ČR	Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
VÚSC	vyšší územní samosprávný celek
Zákon o e-governmentu	Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů (eGovernment act)
Zákon o ISVS	Zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů

Seznam obrázků

Obr. č. 1: Přístup New Public Managementu	23
Obr. č. 2: Cyklus benchmarkingu	25
Obr. č. 3: Hexagon efektivní veřejné správy	41
Obr. č. 4: Jednotlivci využívající internet k jednání s úřady podle pohlaví a věku	45
Obr. č. 5: Jednotlivci využívající internet k jednání s úřady podle činností	46
Obr. č. 6: Jednotlivci využívající v roce 2016 internet k jednání s úřady	46
Obr. č. 7: eGon jako symbol eGovernmentu	49
Obr. č. 8: Klaudie - symbol cloud computingu	52
Obr. č. 9: Poměr jednotlivých druhů pracovišť na celkovém počtu kontaktních míst	55
Obr. č. 10: Celkový počet vydaných výstupů k 25.3.2018	55

Přílohy

Příloha č. 1

181 SDĚLENÍ Ministerstva zahraničních věcí

Ministerstvo zahraničních věcí sděluje, že dne 15. října 1985 byla ve Štrasburku přijata Evropská charta místní samosprávy.

S Evropskou chartou vyslovil souhlas Parlament České republiky. Prezident republiky ji ratifikoval.

Ratifikační listina České republiky byla uložena u generálního tajemníka Rady Evropy dne 7. května 1999. Při ratifikaci Evropské charty bylo učiněno následující oznámení:

"Česká republika se ve smyslu článku 12 odst. 1 Evropské charty místní samosprávy ze dne 15. října 1985 považuje býti vázána 24 (dvaceti čtyřmi) odstavci I. části Charty, z toho 13 (třinácti) odstavci uvedenými v článku 12 odst. 1 Charty.

Necítí se býti vázána těmito ustanoveními:

Článek 4 - odstavec 5

Článek 6 - odstavec 2

Článek 7 - odstavec 2

Článek 9 - odstavec 3, odstavec 5 a odstavec 6."

Evropská charta vstoupila v platnost na základě svého článku 15 odst. 2 dne 1. září 1988. Pro Českou republiku Charta vstoupí v platnost v souladu se zněním odstavce 3 téhož článku dne 1. září 1999.

Český překlad Evropské charty se vyhláší současně. Do anglického znění Charty lze nahlédnout na Ministerstvu zahraničních věcí a Ministerstvu vnitra.

EVROPSKÁ CHARTAMÍSTNÍ SAMOSPRÁVY

Preambule

Níže podepsané členské státy Rady Evropy,

přihlížejíce k tomu, že cílem Rady Evropy je dosáhnout větší jednoty mezi jejími členy za účelem ochrany a realizace ideálů a zásad, které jsou jejich společným dědictvím;

přihlížejíce k tomu, že jednou z metod, jak tohoto cíle dosáhnout, jsou dohody v oblasti správy;

přihlížejíce k tomu, že místní společenství jsou jedním z hlavních základů jakéhokoliv demokratického zřízení;

přihlížejíce k tomu, že právo občanů podílet se na chodu věcí veřejných je jednou z demokratických zásad sdílených všemi členskými státy Rady Evropy;

jsouce přesvědčeny, že toto právo lze nejpříměji vykonávat na místní úrovni;

jsouce přesvědčeny, že existence skutečně odpovědných místních společenství může vést ke správě, která je jak účinná, tak občanu blízká;

jsouce si vědomy, že ochrana a posilování místní samosprávy v různých evropských zemích je důležitým příspěvkem k budování Evropy založené na zásadách demokracie a decentralizace moci;

prohlašující, že to vyžaduje, aby existovala místní společenství vybavená demokraticky vytvořenými rozhodovacími sbory a mající vysokou míru autonomie, pokud jde o jejich odpovědnosti a způsoby a prostředky její realizace, i zdroje potřebné k tomu, aby této odpovědnosti dostála,

se dohodly takto:

Článek 1

Strany prohlašují, že se následujícími články cítí být vázány tak a natolik, jak je stanoveno v článku 12 této Charty.

ČÁST I

Článek 2

Ústavní a zákonné základy místní samosprávy

Zásada místní samosprávy se uzná ve vnitrostátním zákonodárství a tam, kde to připadá v úvahu, i v ústavě.

Článek 3

Pojem místní samosprávy

1. Místní samospráva označuje právo a schopnost místních společenství v mezích daných zákonem na svou odpovědnost a v zájmu místního obyvatelstva upravovat a spravovat podstatnou část věcí veřejných.
2. Toto právo vykonávají rady nebo shromáždění, které jsou složeny z členů svobodně zvolených tajným hlasováním na základě přímého, rovného a všeobecného volebního práva a které mohou mít výkonné orgány, jež jim jsou odpovědné. Toto ustanovení se nijak nedotýká využívání shromáždění občanů, referendum nebo jakékoli jiné formy přímé účasti občanů, kde toto využívání dovoluje zákon.

Článek 4

Rozsah místní samosprávy

1. Základní pravomoci a odpovědnost místních společenství stanoví ústava nebo zákon. Toto ustanovení však nebrání, aby se v souladu se zákonem místním společenstvím svěřovaly pravomoci a odpovědnost za konkrétními účely.
2. Místní společenství mají v rámci zákona plnou volnost uplatňovat svou iniciativu v jakékoli věci, která není vyňata z jejich působnosti ani svěřena jinému orgánu.
3. Odpovědnost za věci veřejné obvykle ponese především ty orgány, které jsou občanu nejbližší. Jinému orgánu se odpovědnost svěří tam, kde to odpovídá v rozsahu a povaze úkolu a požadavkům efektivnosti a hospodárnosti.
4. Pravomoci poskytnuté místním společenstvím jsou zpravidla plné a výlučné. Jiný orgán, ústřední či regionální, do nich může zasáhnout nebo je omezit jen stanoví-li tak zákon.
5. Tam, kde jsou pravomoci na ně přeneseny ústředním nebo regionálním orgánem, se místním společenstvím dovolí, aby, pokud to lze, jejich výkon podle svého uvážení přizpůsobila místním podmínkám.
6. S místními společenstvími, pokud to lze, se včas a vhodným způsobem konzultují otázky plánování a rozhodování ve všech věcech, které se jich přímo dotýkají.

Článek 5

Ochrana hranic místních správních jednotek

Hranice místních správních jednotek nelze měnit bez předchozí konzultace s obyvatelstvem dotčených jednotek, provedené pokud možno referendem, kde zákon referendum umožňuje.

Článek 6

Správní struktury a zdroje k plnění úkolů místních společenství

1. Aniž by byla dotčena obecnější zákonná ustanovení, mohou si místní společenství stanovit své vlastní vnitřní správní struktury, aby je přizpůsobila místním potřebám a zajistila účinné řízení.
2. Služební podmínky zaměstnanců místní správy musí umožňovat získávání velmi kvalitního personálu na základě vlastností a kvalifikace; za tímto účelem se zajišťují přiměřené možnosti zvyšování kvalifikace, přiměřené odměňování a přiměřené vyhlídky na postup.

Článek 7

Podmínky výkonu odpovědnosti na místní úrovni

1. Podmínky, za kterých místní volení zástupci pracují, musí umožňovat svobodný výkon jejich funkcí.
2. Tyto podmínky musí umožňovat přiměřenou finanční náhradu výdajů, k nimž při výkonu příslušné funkce došlo, náhradu ušlých příjmů nebo odměnu za vykonanou práci a odpovídající sociální zabezpečení.
3. Funkce a činnosti, které se považují za neslučitelné se zastáváním volené funkce v místě, stanoví zákon nebo základní zásady právní.

Článek 8

Správní dozor nad činností místních společenství

1. Jakýkoli správní dozor nad místními společenstvími lze vykonávat jen tak a v takových případech, jak to stanoví ústava nebo zákon.
2. Jakýkoli správní dozor nad činností místních společenství běžně usiluje pouze o zajištění souladu se zákonem a ústavními zásadami. U úkolů, jejichž plnění bylo na místní společenství přeneseno, však mohou vyšší orgány vykonávat dozor i pokud jde o vhodnost zvolených prostředků.
3. Správní dozor nad místními společenstvími se vykonává tak, aby se zajistilo, že zasahování kontrolujícího orgánu je přiměřené významu zájmů, které má chránit.

Článek 9

Finanční zdroje místních společenství

1. Místní společenství mají v rámci hospodářské politiky státu právo na přiměřené vlastní finanční zdroje, se kterými mohou v rámci svých pravomocí volně nakládat.
2. Finanční zdroje místních společenství jsou úměrné odpovědnosti stanovené ústavou a zákonem.
3. Alespoň část finančních zdrojů místních společenství pochází z místních daní a poplatků, jejichž sazbu mohou místní společenství v mezích zákona stanovit.
4. Finanční systémy, na nichž se zakládají zdroje, které jsou místním společenstvím k dispozici, musí být natolik různorodé a pružné, aby umožňovaly, že tyto zdroje budou pokud možno stále odpovídat skutečnému vývoji nákladů na plnění úkolů, které místní společenství mají.
5. Ochrana finančně slabších místních společenství volá po zavedení postupů finančního vyrovnávání nebo rovnocenných opatření, jež mají korigovat důsledky nerovného rozdělování potenciálních finančních zdrojů a finančního zatížení, které je třeba z nich hradit. Takové postupy nebo taková opatření nesmějí omezovat volné uvážení, které místní společenství mohou v rámci své vlastní odpovědnosti uplatňovat.
6. S místními společenstvími se vhodným způsobem konzultuje, jak se jim přerozdělované zdroje mají přidělovat.
7. Dotace místním společenstvím se pokud možno předem neváží na financování konkrétních projektů. Poskytování dotací nelikviduje základní svobodu místních společenství uplatňovat v rámci své působnosti volné uvážení.
8. Za účelem získávání úvěru na kapitálové investice mají místní společenství v mezích zákona přístup na národní kapitálový trh.

Článek 10

Právo místních společenství se sdružovat

1. Místní společenství mají právo při výkonu svých pravomocí spolupracovat a v mezích zákona se k plnění úkolů společného zájmu sdružovat s jinými místními společenstvími.
2. Každý stát uzná právo místních společenství být členy sdružení na ochranu a k prosazování jejich společných zájmů a členy mezinárodního sdružení místních společenství.

3. Za podmínek, které mohou být stanoveny zákonem, jsou místní společenství oprávněna spolupracovat se svými protějšky v jiných státech.

Článek 11

Právní ochrana místní samosprávy

Za účelem zajištění svobodného výkonu svých pravomocí a dodržování zásad místní samosprávy zakotvených v ústavě nebo ve vnitrostátním zákonodárství mají místní společenství právo obracet se na soudy.

ČÁST II RŮZNÁ USTANOVENÍ

Článek 12

Závazky

1. Každá strana prohlašuje, že se cítí vázána alespoň dvaceti odstavci části I této Charty, z nichž alespoň deset musí být vybráno z následujících odstavců:

- článek 2,
- článek 3 odst. 1 a 2,
- článek 4 odst. 1, 2 a 4,
- článek 5,
- článek 7 odst. 1,
- článek 8 odst. 2,
- článek 9 odst. 1, 2 a 3,
- článek 10 odst. 1,
- článek 11.

2. Každý smluvní stát při ukládání své ratifikační listiny, listiny o přijetí nebo schválení oznámí generálnímu tajemníkovi Rady Evropy odstavce vybrané podle ustanovení odstavce 1 tohoto článku.

3. Kterákoli strana může kdykoli později generálnímu tajemníkovi oznámit, že se cítí být vázána kterýmikoli odstavci této Charty, které podle ustanovení odstavce 1 tohoto článku ještě nepřijala. Takové následné prohlášení bude považováno za nedílnou součást ratifikace, přijetí nebo schválení stranou toto oznámení činící a tento účinek bude mít počínaje prvním dnem měsíce následujícího po uplynutí tří měsíců ode dne, kdy generální tajemník toto oznámení obdržel.

Článek 13

Společenství, na které se Charta vztahuje

Zásady místní samosprávy obsažené v této Chartě se vztahují na všechny druhy místních společenství, která na území strany existují. Každá strana však může při ukládání své ratifikační listiny, listiny o přijetí nebo schválení výslovně uvést, na které druhy místních nebo regionálních orgánů hodlá působnost Charty omezit nebo které hodlá z její působnosti vyjmout. Může rovněž další druhy místních nebo regionálních orgánů následným oznámením generálnímu tajemníkovi Rady Evropy do působnosti Charty zahrnout.

Článek 14

Poskytování informací

Každá strana poskytne generálnímu tajemníkovi Rady Evropy veškeré důležité informace o zákonných ustanoveních a jiných opatřeních, která přijala, aby vyhověla požadavkům této Charty.

ČÁST III

Článek 15

Podpis, ratifikace a vstup v platnost

1. Tato Charta je otevřena k podpisu členskými státy Rady Evropy. Podléhá ratifikaci, přijetí nebo schválení. Ratifikační listiny, listiny o přijetí nebo schválení budou uloženy u generálního tajemníka Rady Evropy.

2. Tato Charta vstoupí v platnost první den měsíce následujícího po uplynutí tří měsíců ode dne, kdy čtyři členské státy Rady Evropy vyjádřily v souladu s ustanoveními předchozího odstavce svůj souhlas s tím být Chartou vázány.

3. Ve vztahu ke kterémukoli členskému státu, který svůj souhlas s tím být jí vázán vyjádří následně, vstoupí Charta v platnost první den měsíce následujícího po uplynutí tří měsíců ode dne uložení ratifikační listiny, listiny o přijetí nebo schválení.

Článek 16

Územní klauzule

1. Kterýkoli stát může při podpisu nebo při ukládání své ratifikační listiny, listiny o přijetí, schválení nebo přístupu výslovně označit jedno či více území, na něž se tato Charta bude vztahovat.

2. Kterýkoli stát může prohlášením adresovaným generálnímu tajemníkovi Rady Evropy kdykoli později rozšířit aplikaci této Charty na jakékoli jiné území v tomto prohlášení výslovně označené. Ve vztahu k takovému území vstoupí Charta v platnost první den měsíce následujícího po uplynutí tří měsíců ode dne, kdy generální tajemník takové prohlášení obdržel.

3. Jakékoli prohlášení učiněné podle předchozích dvou odstavců může být ve vztahu k jakémukoli území v tomto prohlášení výslovně uvedenému vzato zpět prohlášením adresovaným generálnímu tajemníkovi. Zpětvzetí nabude účinnosti první den měsíce následujícího po uplynutí šesti měsíců ode dne, kdy generální tajemník toto prohlášení obdržel.

Článek 17

Výpověď

1. Kterákoli strana může vypovědět tuto Chartu kdykoli po uplynutí pěti let ode dne, kdy pro ni Charta vstoupila v platnost. Generální tajemník Rady Evropy musí být vyrozuměn šest měsíců předem. Taková výpověď se nedotýká platnosti Charty ve vztahu k ostatním stranám, pokud takových stran není v kterékoli době méně než čtyři.

2. Kterákoli strana může v souladu s ustanoveními předchozího odstavce vypovědět kterýkoli odstavec části I Charty, který přijala, pokud tato strana zůstává vázána počtem a druhem odstavců stanoveným v článku 12 odst. 1. Kterákoli strana, která v důsledku výpovědi některého odstavce již nesplňuje požadavky článku 12 odst. 1, bude považována za stranu, která vypověděla také samu Chartu.

Článek 18

Oznamování

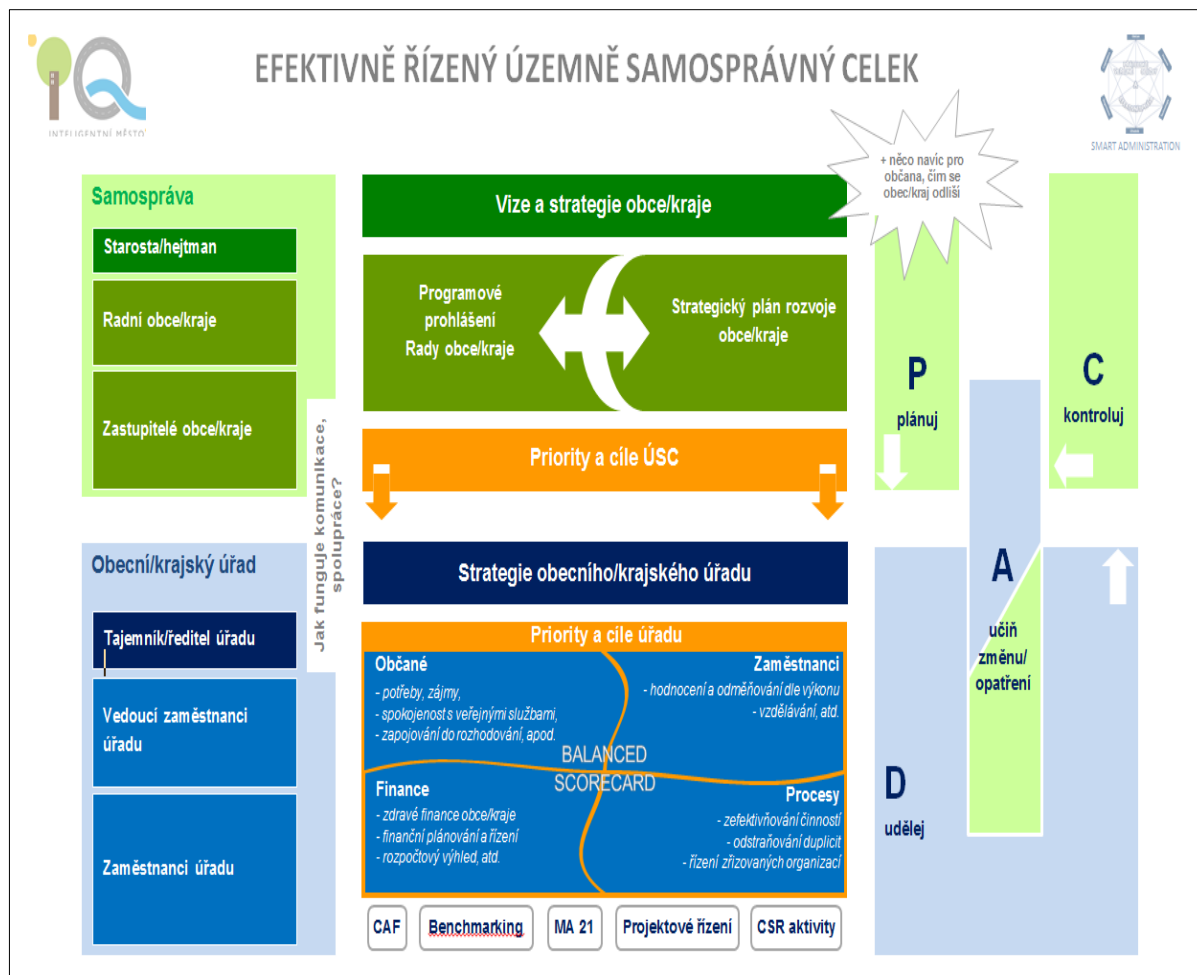
Generální tajemník Rady Evropy oznámí členským státům Rady Evropy

- a) každý podpis;
- b) uložení každé ratifikační listiny, listiny o přijetí nebo schválení;
- c) každé datum, kdy podle článku 15 vstoupila tato Charta v platnost;
- d) každé oznámení obdržené podle ustanovení článku 12 odst. 2 a 3;
- e) každé oznámení obdržené podle ustanovení článku 13;
- f) každý jiný dokument, oznámení nebo sdělení vztahující se k této Chartě.

Na důkaz toho níže podepsaní, majíce k tomu řádné zmocnění, tuto Chartu podepsali.

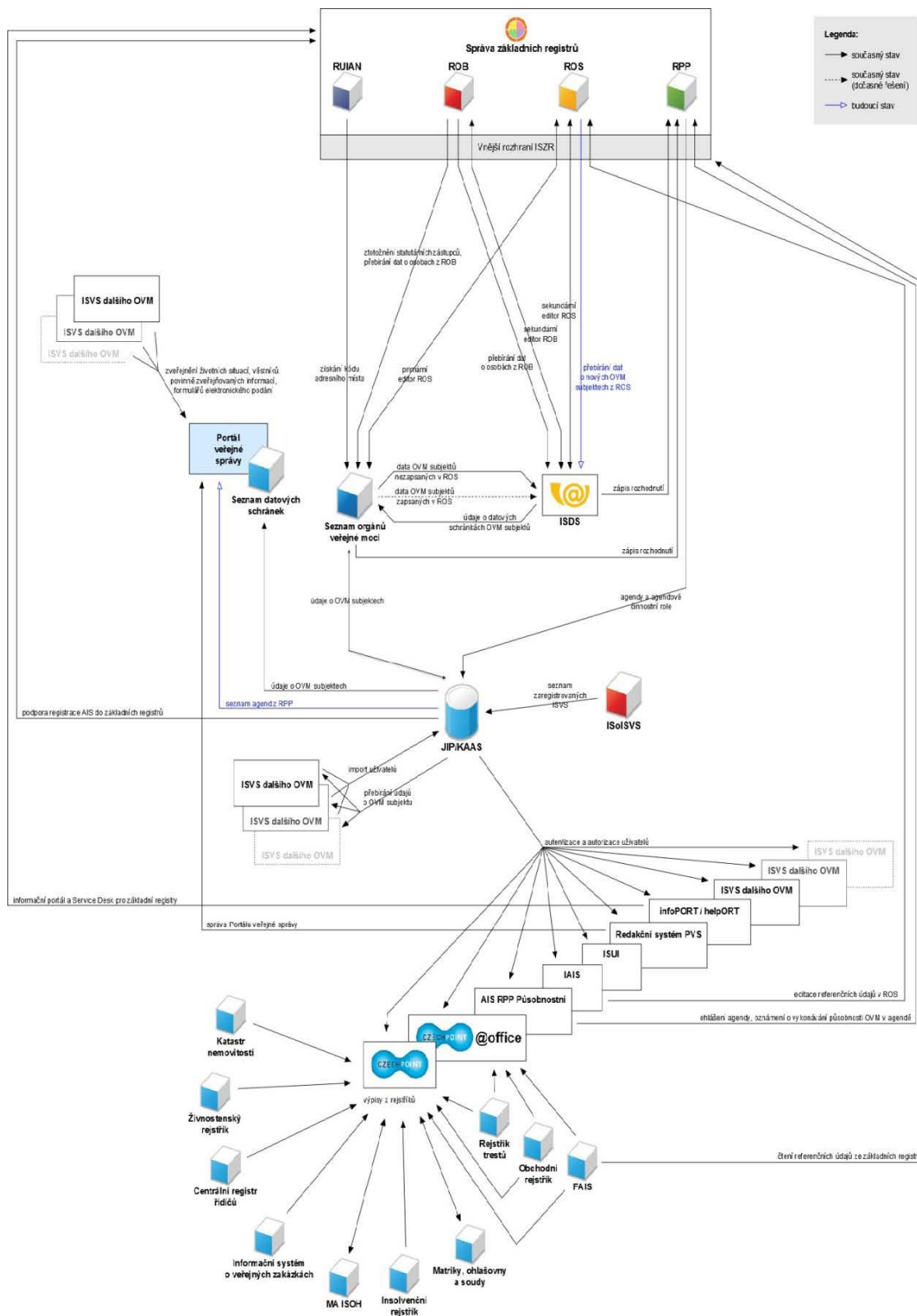
Dáno ve Štrasburku dne 15. října 1985 v jazyce anglickém a francouzském, přičemž obě znění jsou stejně autentická, v jednom vyhotovení, které bude uloženo v archivu Rady Evropy. Generální tajemník Rady Evropy předá ověřené kopie každému členskému státu Rady Evropy.

Vazby mezi moderními metodami řízení na úrovni obce a kraje

Zdroj: M. Pavlík, M.C.TRITON. Projekt Inteligentní město. Dostupné z: <http://www.inteligentnimesto.cz/index.php/cz/vystupy>

Schéma vazeb Czech POINTu na okolní informační systémy

Zdroj: Strategický rámeček rozvoje eGovernmentu 2014+, verze 2.3. Ministerstvo vnitra České republiky. Dostupné z: http://iio.707.cz/egovernment/strategicky-ramecek-egov-2014_